

Warszawa, 10 listopada 2022 r.

GENERALNY DYREKTOR OCHRONY ŚRODOWISKA

DOOŚ-WDŚZIL.420.44.2021.AW.JSz.7

DECYZJA

Na podstawie art. 138 § 1 pkt 2 oraz art. 127 § 2 ustawy z 14 czerwca 1960 r. - *Kodeks postępowania administracyjnego* (Dz. U. z 2021 r. poz. 735, ze zm.), dalej Kpa, po rozpatrzeniu odwołania [REDAKTOWANE] z 27 października 2021 r. od decyzji Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu, dalej RDOŚ we Wrocławiu, z 12 października 2021 r., znak: WOOŚ.420.6.2021.AMA.14, o środowiskowych uwarunkowaniach dla realizacji przedsięwzięcia pn. *Budowa drogi S8 na odcinku Kłodzko - Wrocław (Magnice) odcinek realizacyjny I Kłodzko - Ząbkowice Śląskie, pododcinek IB Bardo - Ząbkowice Śląskie w wariantcie WPR4,*

1. uchylam punkt I.2.1 ww. decyzji RDOŚ we Wrocławiu w brzmieniu:

„Prace związane z realizacją przedsięwzięcia, w tym wykonywanie działań minimalizujących w zakresie oddziaływania przedsięwzięcia na elementy środowiska przyrodniczego, prowadzić pod nadzorem specjalistów posiadających wiedzę z dziedziny ornitologii, herpetologii, chiropterologii, entomologii, ichtiologii, teriologii i fitosocjologii. Szczególny nadzór winien obejmować prace dotyczące m.in.: wycinki drzew i krzewów, miejsc składowania materiałów budowlanych, uporządkowania terenu robót. Zadaniem nadzoru winno być analizowanie na bieżąco prowadzonych prac i wnoszenie ewentualnych uwag umożliwiających ochronę miejsc najcenniejszych pod względem przyrodniczym, m.in. poprzez ewentualne modyfikacje działań minimalizujących oddziaływania, technik i terminów wykonania prac”

i umarzam postępowanie organu I instancji w tym zakresie.

2. uchylam punkt I.2.3 ww. decyzji RDOŚ we Wrocławiu w brzmieniu:

„Wycinkę drzew i krzewów ograniczyć do egzemplarzy kolidujących z realizacją inwestycji. Wycinkę, z zastrzeżeniem drzew i krzewów na odcinkach wskazanych w punkcie I.2.2, w okresie od 1 marca do 15 października prowadzić pod nadzorem specjalisty ornitologa, który przed jej wykonaniem dokona oględzin drzew i krzewów pod kątem obecności gniazd ptaków, a w przypadku potwierdzenia ich występowania - wskaże dopuszczalny termin prowadzenia wycinki. W pozostałym okresie (od 16 października do końca lutego) ww. nadzór nie jest wymagany”

i w tym zakresie orzekam:

„Wycinkę drzew i krzewów ograniczyć do egzemplarzy kolidujących z realizacją inwestycji. Usunięcie roślinności, odhumusowanie, wycinkę drzew i krzewów z wyłączeniem drzew i krzewów na odcinkach wskazanych w punkcie I.2.2 niniejszej decyzji, w okresie od 1 marca do 15 października prowadzić pod nadzorem specjalisty ornitologa, który na 2-3 dni przed jej wykonaniem dokona oględzin siedlisk pod kątem obecności gniazd ptaków, a w przypadku potwierdzenia ich występowania – wskaże dalsze sposoby postępowania. W pozostałym okresie (od 16 października do końca lutego) ww. nadzór nie jest wymagany. Zalecenie dotyczące usunięcia roślinności nie dotyczy gruntów ornych oraz terenów po wycięciu lasów”.

3. uchylam punkt I.2.4 ww. decyzji RDOŚ we Wrocławiu w brzmieniu:

„Wycinkę drzew o obwodzie pni powyżej 50 cm oraz z odstającą korą lub/i obecnością dziupli prowadzić przy udziale specjalistów: chiropterologa i entomologa, którzy przed jej rozpoczęciem winni dokonać oględzin drzew pod kątem stwierdzenia miejsc bytowania i rozrodu nietoperzy i chronionych gatunków bezkręgowców, a w przypadku potwierdzenia ich występowania - wskażą dopuszczalne terminy i sposoby prowadzenia wycinki”

i w tym zakresie orzekam:

„Wycinkę drzew o obwodzie pni powyżej 50 cm, mierzonym na wysokości 130 cm, oraz z odstającą korą lub/i obecnością dziupli prowadzić przy udziale specjalistów: chiropterologa i entomologa, którzy na 2-3 dni przed jej rozpoczęciem winni dokonać oględzin drzew pod kątem stwierdzenia miejsc bytowania i rozrodu nietoperzy i chronionych gatunków bezkręgowców, a w przypadku potwierdzenia ich występowania – wskażą dalsze sposoby postępowania”.

4. uchylam punkt I.2.7 ww. decyzji RDOŚ we Wrocławiu w brzmieniu:

„Na terenach łąkowych planowanych do objęcia pracami, w obrębie zinwentaryzowanych i potencjalnych siedlisk modraszka *nausitosa* *Phengaris nausithous*, przed rozpoczęciem prac - w okresie od początku czerwca do końca sierpnia - raz w miesiącu wykaszac przedmiotowy teren. Koszenie w sposób określony powyżej wykonywać (przed frontem robót) również w roku następnym (po rozpoczęciu prac). Przedmiotowe działania prowadzić pod nadzorem specjalisty entomologa”

i w tym zakresie orzekam:

„W okresie od początku czerwca do końca sierpnia należy raz w miesiącu wykaszac planowane do objęcia pracami łąki w obrębie zinwentaryzowanych siedlisk modraszka *nausitosa* *Phengaris nausithous* w km 59+410, 59+600-59+650, 59+810, 60+270 oraz jego ewentualnych siedlisk wykrytych przez specjalistę entomologa z nadzoru przyrodniczego w trakcie kontroli poprzedzających rozpoczęcie prac. Kontrole mające na celu wykrycie potencjalnych siedlisk modraszka *nausitosa* należy przeprowadzić najpóźniej w połowie maja, przed okresem kwitnienia krwiściagu lekarskiego *Sanguisorba officinalis* i składania jaj przez motyle. Koszenie w określonych powyżej terminach i lokalizacjach wykonywać (przed frontem robót) również w okresie realizacji inwestycji (po rozpoczęciu prac). Przedmiotowe działania prowadzić pod nadzorem specjalisty entomologa. W przypadku braku możliwości rozpoczęcia koszenia siedlisk przed zasiedleniem ich przez modraszka *nausitosa* specjalista entomolog z nadzoru przyrodniczego wskaże dalsze sposoby postępowania”.

5. uchylam punkt I.2.8 ww. decyzji RDOŚ we Wrocławiu w brzmieniu:

„Zaplecza i drogi techniczne, składy materiałów budowlanych i sprzętu lokalizować w odległości większej niż 50 m od cieków wodnych, zbiorników wodnych oraz poza obszarami szczególnego zagrożenia powodzią. Jeżeli lokalizacja niezbędnych elementów zaplecza socjalnego oraz magazynowania materiałów obojętnych dla środowiska gruntowo-wodnego w pobliżu cieków jest niezbędna z punktu widzenia realizacji inwestycji w zakresie budowy obiektów inżynierskich, podłoże ewentualnej bazy materiałowej powinno zostać uszczelnione geomembraną i pokryte płytami betonowymi, a zaplecze wyposażone w sorbenty do neutralizacji ewentualnych wycieków substancji szkodliwych”

i w tym zakresie orzekam:

„Zaplecza i drogi techniczne, składy materiałów budowlanych i sprzętu lokalizować w odległości większej niż 50 m od cieków wodnych, zbiorników wodnych oraz poza obszarami szczególnego zagrożenia powodzią, tj.: w km: 59+150-60+050, 66+800-67+100. Jeżeli lokalizacja niezbędnych elementów zaplecza socjalnego oraz magazynowania materiałów stwarzających zagrożenie dla środowiska gruntowo-wodnego w pobliżu cieków jest niezbędna z punktu widzenia realizacji inwestycji w zakresie budowy obiektów inżynierskich, podłoże ewentualnej bazy materiałowej powinno zostać uszczelnione geomembraną i pokryte płytami betonowymi, a zaplecze wyposażone w sorbenty do neutralizacji ewentualnych wycieków substancji szkodliwych”.

6. uchylam punkt I.2.9 ww. decyzji RDOŚ we Wrocławiu w brzmieniu:

„Prace związane z umocnieniem dna i skarp koryt cieków wykonać za pomocą materiałów pochodzenia naturalnego lub zbliżonymi do naturalnych (tj. np. drewno, ziemia, kamień, żwir, biomasa biodegradowalna). Użycie gotowych betonowych elementów prefabrykowanych lub zaprawy betonowej ograniczyć wyłącznie do miejsc, gdzie jest to uzasadnione względami technicznymi i wymogami bezpieczeństwa (tj. np. podpór lub filarów mostów). Do wykonywania umocnień skarp i dna cieków nie stosować gotowych koszy i materaców gabionowych”

i w tym zakresie orzekam:

„Prace związane z umocnieniem dna i skarp koryt cieków wykonać z zastosowaniem materiałów pochodzenia naturalnego (tj. np. drewno, ziemia, kamień, żwir, biomasa biodegradowalna). Użycie gotowych betonowych elementów prefabrykowanych lub zaprawy betonowej ograniczyć wyłącznie do miejsc, gdzie jest to uzasadnione względami technicznymi i wymogami bezpieczeństwa (tj. np. podpór lub filarów mostów). Do wykonywania umocnień skarp i dna cieków nie stosować gotowych koszy i materaców gabionowych”.

7. uchylam punkt I.2.10 ww. decyzji RDOŚ we Wrocławiu w brzmieniu:

„Prace w korytach rzek: Mszanica, Studew, Braszówka, Budzówka, Zatoka prowadzić pod nadzorem specjalisty ichtiologa, który w trakcie prowadzenia robót powinien kontrolować teren nie rzadziej niż raz na 3 dni”

i w tym zakresie orzekam:

„Prace w korycie rzeki Budzówka prowadzić pod nadzorem specjalisty ichtiologa, który w trakcie prowadzenia robót powinien kontrolować teren nie rzadziej niż raz na 3 dni”.

8. uchylam punkt I.2.11 ww. decyzji RDOŚ we Wrocławiu w brzmieniu:

„Prace w obrębie koryta rzeki Budzówka oraz jej skarp brzegowych można prowadzić wyłącznie w okresie od 16 maja do 14 marca, z zachowaniem ciągłości morfologicznej koryta”

i w tym zakresie orzekam:

„Prace w obrębie koryta rzeki Budzówka oraz jej skarp brzegowych można prowadzić wyłącznie w okresie od 30 czerwca do 1 marca, z zachowaniem ciągłości morfologicznej koryta”.

9. uchylam punkt I.2.12 ww. decyzji RDOŚ we Wrocławiu w brzmieniu:

„W trakcie prowadzenia prac na rzece Budzówce co najmniej raz na 10 dni wykonywać pomiary koncentracji zawiesiny w wodzie. Punkty pomiarowe winny być zlokalizowane ok. 1 km w dół rzeki od miejsca aktualnie prowadzonych robót. W przypadku stwierdzenia koncentracji zawiesiny powyżej 80 mg/l prace należy wstrzymać na długości wskazanej przez specjalistę ichtiologa”

i w tym zakresie orzekam:

„W trakcie prowadzenia prac na rzece Budzówce co najmniej raz na 10 dni wykonywać pomiary koncentracji zawiesiny w wodzie. Punkty pomiarowe winny być zlokalizowane ok. 1 km w dół rzeki od miejsca aktualnie prowadzonych robót. W przypadku stwierdzenia koncentracji zawiesiny powyżej 80 mg/l prace należy wstrzymać na okres wskazany przez specjalistę ichtiologa”.

10. uchylam punkt I.2.13 ww. decyzji RDOŚ we Wrocławiu w brzmieniu:

„Na etapie realizacji prac budowlanych wykonać tymczasowe bariery herpetologiczne na odcinku drogi S8 w km ok.: 71+830-71+960. Wygradzenia zlokalizować w granicach pasa drogowego i wykonać z materiałów, takich jak np. agrotkaniny/agrowłókniny, geotkaniny, folie ogrodowe lub innych podobnych materiałów. Wygradzenia winny mieć wysokość minimum 50 cm nad powierzchnię gruntu i być rozpięte na drewnianych palikach oraz wkopane w grunt na głębokość około 20 cm. Góra wygradzenia winna być zaopatrzona w tzw. „przewieszkę” wygiętą w stronę „od budowy”. Każdorazowo wygradzenie należy zakończyć w formie U-kształtnej, czyli tzw. „zawrotką”. Szczegółową lokalizację płotków należy uzgodnić ze specjalistą herpetologiem na placu budowy. W razie konieczności ww. specjalista winien dostosować szczegółową lokalizację ogrodzenia dla płazów do lokalnych uwarunkowań terenowych i korytarzy migracyjnych lub wskazać nowe miejsca wymagające zabezpieczenia. Zamontowane na terenie inwestycji bariery należy na bieżąco monitorować, a ewentualnie gromadzące się w obrębie terenu budowy płazy, przy udziale i pod nadzorem herpetologa, przenosić na siedliska zastępcze”

i w tym zakresie orzekam:

„Na etapie realizacji prac budowlanych wykonać tymczasowe bariery herpetologiczne na odcinku drogi S8 w km ok.: 59+500-59+680 (obustronnie), 60+290-62+240 (strona lewa), 60+810-62+240 (strona prawa), 68+125-70+950 (strona prawa), 71+830-71+960 (obustronnie). Wygradzenia zlokalizować w granicach pasa drogowego i wykonać z materiałów, takich jak np. agrotkaniny/agrowłókniny, geotkaniny, folie ogrodowe lub innych podobnych materiałów. Wygradzenia winny mieć wysokość minimum 50 cm nad powierzchnię gruntu i być rozpięte na drewnianych palikach oraz wkopane w grunt na głębokość około 20 cm. Góra wygradzenia winna być zaopatrzona w tzw. „przewieszkę” wygiętą w stronę placu budowy.

Każdorazowo wyгородzenie należy zakończyć w formie U-kształtnej, czyli tzw. „zawrotką”. Szczegółową lokalizację płotków należy uzgodnić ze specjalistą herpetologiem na placu budowy. W razie konieczności ww. specjalista winien dostosować szczegółową lokalizację ogrodzenia dla płazów do lokalnych uwarunkowań terenowych i korytarzy migracyjnych lub wskazać nowe miejsca wymagające zabezpieczenia. Zamontowane na terenie inwestycji bariery należy monitorować w szczycie sezonowych migracji wiosennych (od 15 lutego do 15 maja) i jesiennych (od 15 września do 31 października) raz dziennie. W pozostałym okresie aktywności płazów (początek lutego - koniec października) raz na 2 dni. Gromadzące się w obrębie terenu budowy płazy, przy udziale i pod nadzorem herpetologa, przenosić na siedliska zastępcze”.

11. uchylam punkt I.2.15 ww. decyzji RDOŚ we Wrocławiu w brzmieniu:

„Studzienki, kolektory i inne elementy systemu odwodnienia drogi zabezpieczyć przed możliwością wpadania do nich drobnych ssaków, płazów i gadów oraz skonstruować w taki sposób, by możliwe było samodzielne wydostanie się z nich zwierząt”

i w tym zakresie orzekam:

- „Studzienki, kolektory i inne elementy systemu odwodnienia drogi lokalizować pomiędzy drogą a ogrodzeniem głównym. W przypadku braku takiej możliwości, zabezpieczyć je przed możliwością wpadania do nich drobnych ssaków, płazów i gadów oraz skonstruować w taki sposób, by możliwe było samodzielne wydostanie się z nich zwierząt. W celu minimalizacji oddziaływania urządzeń odwodnienia drogi na zwierzęta, należy uwzględnić poniższe wytyczne:
- a. wszelkie obiekty odwodnieniowe należy lokalizować poza powierzchniami przejść dla zwierząt, chyba, że jest niemożliwe ze względów technicznych;
 - b. osadniki/separatory należy zaprojektować pod powierzchnią gruntu z dopływami podziemnymi, w przypadku gdy jest to niemożliwe ze względów technicznych otwory osadników/separatorów należy zabezpieczyć jak w przypadku studni (punkt I.2.15.d niniejszej decyzji);
 - c. wszystkie studzienki rewizyjne należy zaopatrzyć w pełne pokrywy o jak najmniejszej liczbie otworów obsługowych i możliwie najmniejszej średnicy;
 - d. wszystkie studnie i niecki wpadowe należy zaopatrzyć w szczelną pokrywę górną z włazem rewizyjnym;
 - e. w przypadku, gdy studnie lub niecki posiadają otwory wlotowe (połączenie z rowami), należy je zabezpieczyć w sposób utrudniający wpadanie płazów do wnętrza obiektów poprzez wyposażenie otworów w kraty stalowe lub rząd pionowych prętów (płaskowników) – należy zastosować rozwiązanie kompromisowe pomiędzy wielkością oczek (czym mniejsze tym lepsze zatrzymywanie zwierząt) a wymaganiami hydrologicznymi (czym mniejsze oczka tym łatwiejsze blokowanie przepływu);
 - f. w przypadku, gdy studnia lub niecka zlokalizowana jest bezpośrednio przy wlocie do przepustu, należy umożliwić zwierzętom swobodne przechodzenie przez przepust poprzez wykonanie pochylni z betonu skierowanej w stronę przepustu;
 - g. wszelkie prace prowadzone na niezabezpieczonych przed dostępem płazów zbiornikach retencyjnych, w tym jego czyszczenie i odmulanie, wykonywać we wrześniu (działania te mogą być prowadzone poza wskazanym terminem tylko w przypadku, gdy herpetolog w wyniku kontroli zbiornika przeprowadzonej na 1-2 dni przed podjęciem działań wykluczy

występowanie w nim płazów, w sytuacji takiej działania muszą być prowadzone w sposób ciągły, tak by nie doszło do zasiedlenia zbiornika przez płazy)".

12. uchylam punkt I.2.16 ww. decyzji RDOŚ we Wrocławiu w brzmieniu:

„W miarę możliwości technicznych i terenowych w obrębie ogrodzeń ochronno-naprowadzających usytuowanych w rejonie przejść dla zwierząt i ekranów przeciwośnieniowych wprowadzić nasadzenia rzędowe rodzimych gatunków pnączy, a wzdłuż tych ogrodzeń i ekranów (na odległość min. 50 m w każdą stronę od przejść dla zwierząt) wprowadzić gęste, rzędowe nasadzenia rodzimych gatunków krzewów, zachowując wąski (szerokości ok. 2,5 m) pas trawiasty wzdłuż ekranu i ogrodzenia (pomiędzy pasem pnączy a zakrzaczeniami)”

i w tym zakresie orzekam:

„W obrębie ogrodzeń głównych usytuowanych w rejonie przejść dla zwierząt małych, znajdujących się w km: 59+569, 63+944, 65+095, 68+225, wprowadzić nasadzenia rzędowe rodzimych gatunków pnączy o owocach nieatrakcyjnych dla ptaków, a wzdłuż tych ogrodzeń (na odległość min. 50 m w każdą stronę od przejść dla zwierząt) wprowadzić gęste, rzędowe nasadzenia rodzimych gatunków krzewów, zachowując wąski (szerokości ok. 2,5 m) pas trawiasty wzdłuż ogrodzenia (pomiędzy pasem pnączy a zakrzaczeniami) – chyba, że jest niemożliwe ze względów technicznych lub terenowych. Doboru gatunków pnączy do nasadzeń, przy uwzględnieniu warunków siedliskowych, dokonać w uzgodnieniu z nadzorem botanicznym, który wskaże również konieczne do podjęcia na etapie eksploatacji przedsięwzięcia czynności (i ich częstotliwość) w zakresie pielęgnacji pnączy, w tym ich cięć. Pnącza nie mogą rosnąć po wewnętrznej stronie ogrodzenia, tj. od strony jezdni oraz zarastać pas zieleni wzdłuż ogrodzenia”.

13. uchylam punkt I.2.20 ww. decyzji RDOŚ we Wrocławiu w brzmieniu:

„Przez cały okres użytkowania drogi w terminie późnozimowym (luty, marzec) wykonywać coroczne, jednokrotne kontrole szczelności ogrodzeń naprowadzająco-ochronnych, obejmujące dokonywanie kontroli stanu utrzymania ogrodzeń (wraz z usunięciem roślinności przy ogrodzeniu), szczelności w miejscach połączeń z elementami konstrukcyjnymi obiektów, sposobu zamocowania płotków i ewentualnych śladów podkopów wykonanych przez zwierzęta. Zaobserwowane uszkodzenia i nieprawidłowości niezwłocznie usuwać”

i w tym zakresie orzekam:

„Przez cały okres użytkowania drogi jednokrotnie w lutym/marcu (przed migracjami wiosennymi płazów) oraz jednokrotnie w sierpniu (przed migracjami jesiennymi płazów) wykonywać kontrole szczelności ogrodzeń obejmujące sprawdzenie stanu utrzymania ogrodzeń (wraz z usunięciem roślinności przy ogrodzeniu), szczelności ogrodzeń w miejscach połączeń z elementami konstrukcyjnymi obiektów, sposobu zamocowania płotków i występowania ewentualnych śladów podkopów wykonanych przez zwierzęta. Zaobserwowane uszkodzenia i nieprawidłowości należy niezwłocznie usuwać”.

14. uchylam punkt I.2.21 ww. decyzji RDOŚ we Wrocławiu w brzmieniu:

„Podczas użytkowania drogi corocznie jednorazowo w okresie od początku lutego do końca marca dokonać przeglądu drożności przejść dla zwierząt. Strefę wejściową i półki oczyszczać z

nawiewanych liści i innych materiałów zmniejszających powierzchnię przejść wykorzystywaną przez zwierzęta i w miarę potrzeb uzupełniać warstwą mineralną na górnej powierzchni półek”
i w tym zakresie orzekam:

„Przez cały okres użytkowania drogi jednokrotnie w lutym/marcu (przed migracjami wiosennymi płazów) oraz jednokrotnie w sierpniu (przed migracjami jesiennymi płazów) wykonywać przegląd drożności przejść dla zwierząt oraz elementów systemu odwodnienia dotyczących zabezpieczenia przed wpadaniem płazów. Strefę wejściową i półki oczyszczać z nawiewanych liści i innych materiałów zmniejszających powierzchnię przejść wykorzystywaną przez zwierzęta i w miarę potrzeb uzupełniać warstwą mineralną na górnej powierzchni półek”.

15. uchylam punkt I.2.25 ww. decyzji RDOŚ we Wrocławiu w brzmieniu:

„Prace budowlane w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej oraz innych terenów wymagających ochrony przed hałasem należy prowadzić wyłącznie w porze dziennej (w godz. 6⁰⁰ - 22⁰⁰) z możliwością prowadzenia prac w porze nocnej z uwagi na przyjętą technologię robót wymuszającą ciągłość prac”

i w tym zakresie orzekam:

„Prace budowlane w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej oraz innych terenów wymagających ochrony przed hałasem należy prowadzić wyłącznie w porze dziennej (w godz. 6⁰⁰ - 22⁰⁰) z możliwością prowadzenia w porze nocnej robót betonowych w przypadku upalnego lata oraz betonowania dużych konstrukcji mostowych”.

16. uchylam punkt I.3.6 ww. decyzji RDOŚ we Wrocławiu w brzmieniu:

„Zbiorniki retencyjne w rejonie przejść dla zwierząt zaprojektować jako nieogrodzone zbiorniki dostępne dla zwierząt. Rów pomiędzy rowem odwadniającym drogą S8 a zbiornikiem retencyjnym zarurować tak, by można było nad nim płynnie przeprowadzić ogrodzenie główne drogi i ogrodzenie dla płazów. Skarpy zbiornika zaprojektować jako ziemne, o nachyleniu skarp minimum 1:3 m, nie umacniać skarp: ekokratą elementami ażurowymi, płytami betonowymi itp.”

i w tym zakresie orzekam:

„Zbiorniki retencyjne naziemne należy lokalizować poza obszarami najść odpowiadającymi szerokości światła przejść. Zbiorniki należy ogrodzić i zabezpieczyć przed dostępem osób niepowołanych. W celu zabezpieczenia zbiorników przed przedostaniem się do nich płazów, wzdłuż całego ogrodzenia zbiorników wykonać, pod nadzorem specjalisty herpetologa, ogrodzenia ochronne zgodne z parametrami wskazanymi w punkcie I.3.9 decyzji RDOŚ we Wrocławiu w brzmieniu nadanym niniejszą decyzją. Ogrodzenia zbiorników na całym przebiegu muszą być szczelne. Przy łączeniu ogrodzenia zbiornika z właściwym ogrodzeniem ochronnym drogi unikać gwałtownych załamań, jednorazowych odchyłeń od osi >15°. Pas szerokości 50-80 cm przed ogrodzeniem po stronie zewnętrznej od zbiornika powinien być koszony minimum 2 razy w okresie wegetacyjnym. W przypadku bramy lub furtki należy trwale przymocować płotek do ich skrzydeł tak, aby prześwit pomiędzy podłożem i skrzydłem bramy/furtki nie był większy niż 5 mm. Dodatkowo w przypadku montażu bramy lub furtki nad terenem nieutwardzonym, np. w ciągu drogi serwisowej o nawierzchni innej niż bitumiczna lub z kostki betonowej, na całej szerokości bramy lub furtki należy wykonać nawierzchnię z betonowych płyt chodnikowych, co wykluczy możliwość podkopywania się zwierząt. Dopuszcza się

rezygnację z zagłębienia płotków w grunt w przypadku, gdy ogrodzenie zbiorników zostanie wykonane na podmurówce (monolitycznej lub systemowej) zagłębionej w grunt na głębokość minimum 10 cm. Płotki uniemożliwiające dostawanie się płazów do zbiorników należy zamontować bezpośrednio po ich wybudowaniu.

W przypadku braku możliwości zlokalizowania zbiorników poza strefą najścia do przejść dla zwierząt należy zrezygnować z ogrodzeń herpetologicznych i zastosować poniższe wytyczne:

- a) głębokość zbiornika nie może być większa niż 1,5 m;
- b) skarpy zbiornika powinny mieć nachylenie nie większe niż $< 1:2,5$, należy je pokryć gruntem i obsiać trawą;
- c) kształt zbiornika wydłużyć i zorientować wzdłuż kierunku migracji zwierząt;
- d) przed wlotem do zbiornika zastosować separator substancji ropopochodnych oraz osadnik;
- e) rów pomiędzy rowem odwadniającym drogą S8 a zbiornikiem retencyjnym zarurować tak, by można było nad nim płynnie przeprowadzić ogrodzenie główne drogi i ogrodzenie dla płazów”.

17. uchylam punkt I.3.8 ww. decyzji RDOŚ we Wrocławiu w brzmieniu:

„W kilometrażach drogi S8 wskazanych w tabeli nr 1 zaprojektować obiekty, które pełnić będą funkcje przejść dla zwierząt poprzez spełnianie minimalnych wymagań strefy przeznaczonej dla migracji.

Tabela 1. Zestawienie obiektów pełniących funkcje przejść dla zwierząt

Lp.	Nazwa obiektu	Przybliżony km	Minimalne parametry strefy przeznaczonej dla migracji zwierząt B (światło poziome)* H (światło pionowe)	Typ przejścia
1.	A2.1-P14	59+569	$B \geq 2 \times 0,75$ (pasy gruntowe) $H \geq 1,5$ m	PZM - przejście dla małych zwierząt
2.	A4.1-MD13	59+814	$B \geq 2 \times 5$ m $H \geq 2$ m	PZDs - przejście dolne dla średnich zwierząt
3.	XA4.1-MD13	59+814	$B \geq 2 \times 5$ m $H \geq 2$ m	PZDs - przejście dolne dla średnich zwierząt, przejście oznaczone symbolem „x” zlokalizowane jest pod drogami obsługującymi teren inwestycji - czyli nie w ciągu drogi głównej
4.	A4.1-P5	59+974	$B \geq 2 \times \text{pólki}$ - pasy gruntowe 0,75 m $H \geq 1,5$ m	PZM - przejście dla małych zwierząt

5.	xA4-P5	59+974	B \geq 2xpólki - pasy gruntowe 0,75 m H \geq 1,5 m	PZM - przejście dla małych zwierząt, przejście oznaczone symbolem „x” zlokalizowane jest pod drogami obsługującymi teren inwestycji - czyli nie w ciągu drogi głównej
6.	B4.1-WD6	61+843	B \geq 20 H \geq 5 m	PZDd - przejście dolne dla dużych zwierząt
7.	B4.1-P6	63+944	B \geq 2xpólki - pasy gruntowe 1 m H \geq 1,5 m	PZM - przejście dla małych zwierząt
8.	B4.1-P7	65+095	B \geq 2xpólki - pasy gruntowe 0,75 m H \geq 1,5 m	PZM - przejście dla małych zwierząt
9.	B4.1-P8	66+684	B \geq 2xpólki - pasy gruntowe 0,75 m H \geq 1,5m	PZM - przejście dla małych zwierząt
10.	xB4.1-P8	65+684	B \geq 2xpólki - pasy gruntowe 0,75 m H \geq 1,5m	PZM - przejście dla małych zwierząt, przejście oznaczone symbolem „x” zlokalizowane jest pod drogami obsługującymi teren inwestycji - czyli nie w ciągu drogi głównej
11.	B4.1-MD15	66+760- 66+811	B \geq 18 m H \geq 3,5 m	PZDd - przejście dolne dla dużych zwierząt
12.	B4.1-P9	67+030	B \geq 2xpólki - pasy gruntowe 0,75 m H \geq 1,5 m	PZM - przejście dla małych zwierząt
13.	B4.1-P10	67+118	B \geq 2xpólki - pasy gruntowe 0,75 m H \geq 1,5 m	PZM - przejście dla małych zwierząt
14.	B4.1-P11	68+225	B \geq 2 m H \geq 1,5 m	PZM - przejście dla małych zwierząt
15.	B4.1-P12	69+294	B \geq 2 m H \geq 1,5 m	PZM - przejście dla małych zwierząt

16.	B4.1-P13	69+463	$B \geq 6,5$ m $H \geq 2,5$ m	PZDs - przejście dolne dla średnich zwierząt
17.	B4.1-P14	70+020	$B \geq 2$ xpółki - pasy gruntowe 1,5 m	PZM - przejście dla małych zwierząt
18.	XB4-P14	70+020	$B \geq 2$ xpółki - pasy gruntowe 1,5 m $H \geq 1,5$ m	PZM - przejście dla małych zwierząt, przejście oznaczone symbolem „x” zlokalizowane jest pod drogami obsługującymi teren inwestycji - czyli nie w ciągu drogi głównej
19.	B4.1-P16	71+635	$B \geq 2$ x3 m $H \geq 2$ m	PZDs - przejście dolne dla średnich zwierząt
20.	XB4.1-P16	71+635	$B \geq 2$ x3 m $H \geq 2$ m	PZDs - przejście dolne dla średnich zwierząt, symbolem „x” zlokalizowane jest pod drogami obsługującymi teren inwestycji - czyli nie w ciągu drogi głównej
21.	B4.1-MD16	71+934	$B \geq 2$ x4 m $H \geq 2,5$ m	PZDs - przejście dolne dla średnich zwierząt

* półki/pasy gruntowe stanowiące strefę migracji dla zwierząt powinny być wyniesione ok. 0,1 m ponad przewidywany średni roczny stan wody ciekłu/rzeki”

i w tym zakresie orzekam:

„W kilometrażach drogi S8 wskazanych w tabeli nr 1 zaprojektować obiekty, które pełnić będą funkcje przejść dla zwierząt poprzez spełnianie minimalnych wymagań strefy przeznaczonej dla migracji.

Tabela 1. Zestawienie obiektów pełniących funkcje przejść dla zwierząt

Lp.	Przybliżony km	Minimalne parametry strefy przeznaczonej dla migracji zwierząt B (światło poziome)* H (światło pionowe)	Typ przejścia
1.	59+569	$B \geq 2$ x0,75 m (pasy gruntowe) $H \geq 1,5$ m	PZM - przejście dla małych zwierząt
2.	59+814	$B \geq 2$ x5 m $H \geq 2,5$ m	PZDs - przejście dolne dla średnich zwierząt

3.	59+814	B \geq 2x5 m H \geq 2 m	PZDs - przejście dolne dla średnich zwierząt zlokalizowane pod drogami obsługującymi teren inwestycji - czyli nie w ciągu drogi głównej
4.	59+974	B \geq 2xpółki - pasy gruntowe 0,75 m H \geq 1,5 m	PZM - przejście dla małych zwierząt
5.	59+974	B \geq 2xpółki - pasy gruntowe 0,75 m H \geq 1,5 m	PZM - przejście dla małych zwierząt zlokalizowane pod drogami obsługującymi teren inwestycji - czyli nie w ciągu drogi głównej
6.	61+843	B \geq 20 m H \geq 5 m	PZDd - przejście dolne dla dużych zwierząt
7.	63+600	B \geq 6 m H \geq 2,5 m	PZDs - przejście dolne dla średnich zwierząt
8.	63+944	B \geq 2xpółki - pasy gruntowe 1 m H \geq 1,5 m	PZM - przejście dla małych zwierząt
9.	65+095	B \geq 2xpółki - pasy gruntowe 0,75 m H \geq 1,5 m	PZM - przejście dla małych zwierząt
10.	66+684	B \geq 2xpółki - pasy gruntowe 0,75 m H \geq 1,5 m	PZM - przejście dla małych zwierząt
11.	65+684	B \geq 2xpółki - pasy gruntowe 0,75 m H \geq 1,5 m	PZM - przejście dla małych zwierząt zlokalizowane pod drogami obsługującymi teren inwestycji - czyli nie w ciągu drogi głównej
12.	66+760- 66+811	B \geq 18 m H \geq 3,5 m	PZDd - przejście dolne dla dużych zwierząt
13.	67+030	B \geq 2xpółki - pasy gruntowe 0,75 m H \geq 1,5 m	PZM - przejście dla małych zwierząt
14.	67+118	B \geq 2xpółki - pasy gruntowe 0,75 m H \geq 1,5 m	PZM - przejście dla małych zwierząt
15.	68+225	B \geq 2 m H \geq 1,5 m	PZM - przejście dla małych zwierząt

16.	69+294	$B \geq 2$ m $H \geq 1,5$ m	PZM - przejście dla małych zwierząt
17.	69+463	$B \geq 6,5$ m $H \geq 2,5$ m	PZDs - przejście dolne dla średnich zwierząt
18.	70+020	$B \geq 2$ xpółki - pasy gruntowe 1,5 m $H > 1,5$ m	PZM - przejście dla małych zwierząt
19.	70+020	$B \geq 2$ xpółki - pasy gruntowe 1,5 m $H \geq 1,5$ m	PZM - przejście dla małych zwierząt zlokalizowane pod drogami obsługującymi teren inwestycji - czyli nie w ciągu drogi głównej
20.	71+635	$B \geq 2$ x3 m $H \geq 2,5$ m	PZDs - przejście dolne dla średnich zwierząt
21.	71+635	$B \geq 2$ x3 m $H \geq 2$ m	PZDs - przejście dolne dla średnich zwierząt zlokalizowane pod drogami obsługującymi teren inwestycji - czyli nie w ciągu drogi głównej
22.	71+934	$B \geq 2$ x4 m $H \geq 2,5$ m	PZDs - przejście dolne dla średnich zwierząt

»»

18. uchylam punkt I.3.9 ww. decyzji RDOŚ we Wrocławiu w brzmieniu:

„Po obu stronach obiektów pełniących funkcję przejść dla zwierząt, na długości po ok. 100 m w każdą stronę od przepustu, wykonać stałe, samodzielne ogrodzenia ochronno-naprowadzające dla małych zwierząt (w szczególności płazów i gadów), łączące się z jednej strony płynnie z czołem przepustu - zapewniając łagodne dojsście do półki przejścia, a na zakończeniu wygięte w formie litery U. Ogrodzenia winny być wykonane z połączonych szczelnie prefabrykowanych kształtek betonowych, pełnych płyt metalowych lub pełnych płyt z tworzywa sztucznego i mieć wysokość min. 50 cm ponad powierzchnią gruntu i być trwale zagłębione w ziemi na minimalną głębokość 10 cm. Górna część konstrukcji winna być wygięta w kierunku terenu przylegającego do pasa drogi, pod kątem nie mniejszym niż 45° i nie większym niż 90°”

i w tym zakresie orzekam:

„Po obu stronach obiektów pełniących funkcję przejść dla zwierząt wykonać stałe, samodzielne ogrodzenia ochronno-naprowadzające dla małych zwierząt (w szczególności płazów i gadów), łączące się z jednej strony płynnie z czołem przepustu - zapewniając łagodne dojsście do półki

przejścia, a na zakończeniu wygięte w formie litery U. Ogrodzenia winny być wykonane z połączonych szczelnie prefabrykowanych kształtek betonowych, pełnych płyt metalowych lub pełnych płyt z tworzywa sztucznego i mieć wysokość min. 50 cm ponad powierzchnią gruntu i być trwale zagłębione w ziemi na minimalną głębokość 10 cm. Dopuszcza się rezygnację z zagłębienia płotków w grunt w przypadku, gdy ogrodzenie zostanie wykonane na podmurówce (monolitycznej lub systemowej) zagłębionej w grunt na głębokość minimum 10 cm. Górna część konstrukcji winna być wygięta w kierunku terenu przylegającego do pasa drogi, pod kątem nie mniejszym niż 45° i nie większym niż 90°. W miejscach, gdzie na wysokości bram w ogrodzeniu głównym zlokalizowane są płotki ochronno-naprowadzające dla płazów, na całej długości bramy należy zaprojektować krawężnik na ławie fundamentowej, do którego, przy zamykaniu bramy, szczelnie dolegał będzie płot dla płazów. Konieczne jest zastosowanie sztywnych konstrukcji skrzydeł bram i furtek oraz stabilnych i precyzyjnych mechanizmów ryglujących. W sytuacjach, gdy konieczne jest przerwanie ciągłości ogrodzenia ochronno-naprowadzającego np. koniecznością wykonania zjazdu z drogi obsługującej teren inwestycji, należy w takich miejscach zamontować stop-rynnę”.

19. uchylam punkt I.3.10 ww. decyzji RDOŚ we Wrocławiu w brzmieniu:

„Ogrodzenia ochronno-naprowadzające zaprojektować w następujących kilometrażach drogi S8:

- ok. km 59+480 - 60+070 (po obu stronach drogi),
- ok. km 61+240 - 62+240 (po obu stronach drogi), w przypadku południowej strony drogi S8, na odcinku od zjazdu z drogi DK8 ogrodzenie stałe zaprojektować na południe od tej drogi. W miejscu zjazdu z tej drogi na pola zaprojektować stop-rynnę, a następnie ogrodzenie poprowadzić do przyczółku obiektu B4.1-WD6. Po wschodniej stronie obiektu B4.1-WD6 ogrodzenie prowadzić pomiędzy drogą ekspresową a drogą obsługującą teren inwestycji,
- ok. km 69+130 - 70+630 (po stronie wschodniej drogi),
- ok. km 71+530 - 72+070 (po obu stronach drogi)”

i w tym zakresie orzekam:

„Ogrodzenia ochronno-naprowadzające zaprojektować w następujących kilometrażach drogi S8:

- ok. km 59+480 - 60+070 (po obu stronach drogi),
- ok. km 60 +290 - 60+520 (strona lewa),
- ok. km 61+240 - 62+240 (strona lewa),
- ok. km 60+810 - 62+240 (strona prawa), w przypadku południowej strony drogi S8, na odcinku od zjazdu z drogi DK8 ogrodzenie zaprojektować na południe od tej drogi. W miejscu zjazdu z tej drogi na pola zaprojektować stop-rynnę, a następnie ogrodzenie poprowadzić do przyczółku obiektu B4.1-WD6. Po wschodniej stronie obiektu B4.1-WD6 ogrodzenie prowadzić pomiędzy drogą ekspresową a drogą obsługującą teren inwestycji,
- ok. km 63+500 - 64+100 (po obu stronach drogi),
- ok. km 65+000 - 65+200 (po obu stronach drogi),
- ok. km 66+580 - 67+220 (po obu stronach drogi),
- ok. km 68+125 - 68+325 (strona lewa),
- ok. km 69+194 - 69+563 (strona lewa),

- ok. km 69+920 - 70+120 (strona lewa),
- ok. km 68+125 - 70+950 (strona prawa),
- ok. km 71+450 - 72+090 (po obu stronach drogi).

W przypadku zinventaryzowania przez specjalistę z nadzoru herpetologicznego siedlisk płazów w sąsiedztwie drogi wykraczających poza ww. lokalizacje, wygrodenia należy odpowiednio wydłużyć”.

20. uchylam punkt I.3.13 ww. decyzji RDOŚ we Wrocławiu w brzmieniu:

„W przypadku, gdyby droga miała zostać oświetlona, do oświetlenia drogi zastosować lampy LED lub lampy niskosodowe o jak najniższym natężeniu światła i o niskiej wartości promieniowania UV, z odpowiednio ukształtowanymi kloszami kierującymi światło na drogę i zapobiegającymi nadmiernemu rozpraszaniu światła”

i w tym zakresie orzekam:

„W przypadku, gdyby droga miała zostać oświetlona, do oświetlenia drogi zastosować lampy LED lub lampy niskosodowe o jak najniższym natężeniu światła i o niskiej wartości promieniowania UV oraz barwie światła zawierającej się w przedziale 2600-3700 K, zalecana <3000 K, z odpowiednio ukształtowanymi kloszami kierującymi światło na drogę i zapobiegającymi nadmiernemu rozpraszaniu światła”.

21. uchylam punkt I.3.15 ww. decyzji RDOŚ we Wrocławiu w brzmieniu:

„Szczelny system odwodnienia należy zastosować:

1. W miejscach szczególnie zagrożonych infiltracją zanieczyszczeń do wód podziemnych;
2. W miejscach występowania siedlisk cennych przyrodniczo, tj. w km ok.: 59+970 - 60+170 (strona prawa drogi), 67+110 - 67+140 (obie strony drogi), 69+210 - 69+550 (strona prawa drogi), 70+090 - 70+420 (strona prawa drogi), 71+930 - 71+955 (obie strony drogi), 71+640 - 71+690 (strona prawa drogi)”

i w tym zakresie orzekam:

„Szczelny system odwodnienia należy zastosować:

1. w miejscach szczególnie zagrożonych infiltracją zanieczyszczeń do wód podziemnych, tj.: w km ok.: 59+094 - 60+650, 65+760 - 66+980, 66+990 - 67+330, 72+720 - 73+140,
2. w miejscach występowania siedlisk cennych przyrodniczo, tj. w km ok.: 59+970 - 60+170 (strona prawa drogi), 67+110 - 67+140 (obie strony drogi), 69+210 - 69+550 (strona prawa drogi), 70+090 - 70+420 (strona prawa drogi), 71+930 - 71+955 (obie strony drogi), 71+640 - 71+690 (strona prawa drogi)”.

22. uchylam punkt I.3.18 ww. decyzji RDOŚ we Wrocławiu w brzmieniu:

„W systemie odwodnienia przed odbiornikami, które stanowią ważne siedliska przyrodnicze (m.in. rzeka Budzówka w km ok. 66+790) zastosować separatory substancji ropopochodnych w celu ograniczenia stężenia substancji ropopochodnych w odprowadzanych wodach”

i w tym zakresie orzekam:

W systemie odwodnienia przed odbiornikami, które stanowią ważne siedliska przyrodnicze: rzeka Budzówka i rzeka Grabnik, zastosować separatory substancji ropopochodnych w celu ograniczenia stężenia substancji ropopochodnych w odprowadzanych wodach”.

23. uchylam punkt I.3.19 ww. decyzji RDOŚ we Wrocławiu w brzmieniu:

„Na terenach szczególnego zagrożenia infiltracją zanieczyszczeń do wód podziemnych, zbiorniki retencyjne zastosować jako szczelne”

i w tym zakresie orzekam:

„Na terenach szczególnego zagrożenia infiltracją zanieczyszczeń do wód podziemnych, tj.: w km ok.: 59+094 - 60+650, 65+760 - 66+980, 66+990 - 67+330, 72+720 - 73+140, zbiorniki retencyjne zastosować jako szczelne”.

24. uchylam punkt II.1.7 ww. decyzji RDOŚ we Wrocławiu w brzmieniu:

„W obrębie mostów będących w zarządzie Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad w miejscach wskazanych przez specjalistę ornitologa powiesić dwie budki dla pliszki górskiej *Motacilla cinerea*”

i w tym zakresie orzekam:

„W obrębie mostów będących w zarządzie Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad w miejscach wskazanych przez specjalistę ornitologa powiesić dwie budki dla pliszki górskiej *Motacilla cinerea*. Czyszczenie i konserwację budek należy wykonywać zgodnie ze wskazaniami zawartymi w punkcie II.1.5 decyzji”.

25. uchylam punkt II.2.1 ww. decyzji RDOŚ we Wrocławiu w brzmieniu:

„Po pierwszym roku oddania drogi do użytkowania, a następnie jeden raz w roku, przez okres 3 lat użytkowania drogi, w okresie pełnego ulistnienia roślin (wiosna lub lato), przeprowadzać przy udziale specjalisty dendrologa kontrolę udatności dokonanych nasadzeń drzew i krzewów”

i w tym zakresie orzekam:

„Po pierwszym roku oddania drogi do użytkowania, a następnie jeden raz w roku, przez okres 3 lat użytkowania drogi, w okresie pełnego ulistnienia roślin (wiosna lub lato), przeprowadzać przy udziale specjalisty dendrologa lub botanika kontrolę udatności dokonanych nasadzeń drzew, krzewów i pnączy. W przypadku stwierdzenia ubytków w nasadzeniach, należy je uzupełniać w stosunku 1:1. Nasadzenia należy uzupełnić najpóźniej w następnym roku kalendarzowym. Termin nasadzeń uzupełniających należy ustalić we współpracy ze specjalistą dendrologiem lub botanikiem, który uczestniczył w monitoringu ich udatności. Przy ustalaniu terminu należy uwzględnić rodzaj zastosowanych sadzonek (z zakrytym bądź odkrytym systemem korzeniowym), gatunki drzew i uwarunkowania meteorologiczne”.

26. uchylam punkt II.2.2 ww. decyzji RDOŚ we Wrocławiu w brzmieniu:

„Corocznie, przy udziale specjalisty fitosocjologa, przez okres 10 lat prowadzić kontrole stanu wykaszanych łąk wskazanych w pkt. II.1.1-II.1.2”

i w tym zakresie orzekam:

„Corocznie, przy udziale specjalisty fitosocjologa, przez okres 10 lat prowadzić kontrole stanu wykaszanych łąk wskazanych w pkt. II.1.1-II.1.2 decyzji. W przypadku braku poprawy stanu objętych kontrolą łąk należy podjąć dodatkowe działania służące poprawie stanu istniejących siedlisk. Działania te należy zaplanować we współpracy ze specjalistą z nadzoru przyrodniczego przeprowadzającym kontrolę łąk, z odpowiednim Nadleśnictwem oraz z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska we Wrocławiu”.

27. uchylam punkt II.2.4 ww. decyzji RDOŚ we Wrocławiu w brzmieniu:

„Zbiorcze raporty zawierające informacje o ustaleniach dotyczących sposobu i zakresu przeprowadzonych działań, o których mowa w punktach II.1.1-II.1.7, II.2.1-II.2.3, a także dokumenty potwierdzające udział specjalistów (np. protokół z ustaleń i/lub oświadczenie specjalisty potwierdzające właściwe przeprowadzenie działań) przedłożyć do organu wydającego decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach w okresie 60 dni od zakończenia poszczególnych prac z udziałem specjalistów”

i w tym zakresie orzekam:

„Zbiorcze raporty zawierające informacje o ustaleniach dotyczących sposobu i zakresu przeprowadzonych działań, o których mowa w punktach II.1.1-II.1.7, II.2.1-II.2.3 decyzji RDOŚ we Wrocławiu w brzmieniu nadanym niniejszą decyzją, a także dokumenty potwierdzające udział specjalistów (np. protokół z ustaleń i/lub oświadczenie specjalisty potwierdzające właściwe przeprowadzenie działań) przedłożyć do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu i do wiadomości Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w okresie 60 dni od zakończenia poszczególnych prac z udziałem specjalistów”.

28. uchylam punkt V.1.3 ww. decyzji RDOŚ we Wrocławiu w brzmieniu:

„Zbiorcze raporty zawierające informacje o ustaleniach dotyczących sposobu i zakresu przeprowadzonych działań, o których mowa w punktach V.1.1-V.1.2, a także dokumenty potwierdzające udział specjalisty (np. protokół z ustaleń i/lub oświadczenie specjalisty potwierdzające właściwe przeprowadzenie działań) przedłożyć do organu wydającego decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach w okresie 60 dni od zakończenia poszczególnych prac z udziałem specjalistów”

i w tym zakresie orzekam:

„Zbiorcze raporty zawierające informacje o ustaleniach dotyczących sposobu i zakresu przeprowadzonych działań, o których mowa w punktach V.1.1-V.1.2, a także dokumenty potwierdzające udział specjalisty (np. protokół z ustaleń i/lub oświadczenie specjalisty potwierdzające właściwe przeprowadzenie działań) przedłożyć do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu i do wiadomości Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w okresie 60 dni od zakończenia poszczególnych prac z udziałem specjalistów”.

29. uchylam punkt III ww. decyzji RDOŚ we Wrocławiu w brzmieniu:

„Nakładam obowiązek wykonania i przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji, o których mowa w art. 72 ust. 1 pkt 10 *ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* w następującym zakresie:

1. Ustalenia dokładnej lokalizacji, rodzaju i zakresu nasadzeń kompensacyjnych.
2. Doprecyzowania liczby i typów budek dla ptaków oraz ewentualnie dla nietoperzy.
3. Ustalenia szczegółowego zagospodarowania przejść dla zwierząt.
4. Uszczegółowienia lokalizacji odcinków drogi zostawionych na potrzeby rezerwy terenowej pod ewentualne ekrany akustyczne oraz weryfikacji konieczności zastosowania środków ochrony akustycznej w wyniku możliwej zmiany zagospodarowania terenów wokół projektowanego układu drogowego i ich kwalifikacji akustycznej.

5. Sposobu odprowadzania i podczyszczania odprowadzanych wód opadowych i roztopowych oraz wskazania rodzaju, lokalizacji oraz parametrów urządzeń podczyszczających, odbiorników odprowadzanych wód opadowych i roztopowych oraz zbiorników retencyjnych.
6. Uszczegółowienia charakteru wykonywanych prac i planowanych do użycia materiałów związanych z przełożeniem cieków oraz analizy wpływu regulacji cieków na środowisko wodne”

i w tym zakresie orzekam:

„Nakładam obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji, o których mowa w art. 72 ust. 1 pkt 10 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko w zakresie:

1. Ustalenia dokładnej lokalizacji, rodzaju i zakresu nasadzeń kompensacyjnych.
2. Doprecyzowania liczby i typów budek dla ptaków oraz ewentualnie dla nietoperzy.
3. Ustalenia szczegółowego zagospodarowania przejść dla zwierząt.
4. Uszczegółowienia lokalizacji odcinków drogi zostawionych na potrzeby rezerwy terenowej pod ewentualne ekrany akustyczne oraz weryfikacji konieczności zastosowania środków ochrony akustycznej w wyniki możliwej zmiany zagospodarowania terenów wokół projektowanego układu drogowego i ich kwalifikacji akustycznej.
5. Ustalenia sposobu odprowadzania i podczyszczania odprowadzanych wód opadowych i roztopowych oraz wskazania rodzaju, lokalizacji oraz parametrów urządzeń podczyszczających, odbiorników odprowadzanych wód opadowych i roztopowych oraz zbiorników retencyjnych (w tym ich rodzaju i parametrów).
6. Uszczegółowienia charakteru planowanych prac i planowanych do użycia materiałów związanych z przełożeniem cieków oraz analizy wpływu regulacji cieków na środowisko wodne.
7. Ustalenia zakresu planowanej wycinki drzew i krzewów.
8. Uszczegółowienia charakteru planowanych robót budowlanych mogących stanowić źródło drgań oraz wskazania ewentualnych działań minimalizujących drgania.
9. Wskazania punktów do pomiaru hałasu w ramach analizy porealizacyjnej.
10. Określenia sposobów odwadniania wykopów na etapie realizacji przedsięwzięcia oraz sposobu odprowadzania wód z ewentualnego odwodnienia.
11. Oszacowania ilości wód opadowych i roztopowych odprowadzanych z jezdni (wraz z podziałem na miejsca odprowadzania tych wód) i przeanalizowania ich wpływu na środowisko gruntowo-wodne. W analizie należy odnieść się do: poziomu wód gruntowych w miejscach, gdzie wody opadowe i roztopowe odprowadzane będą do gruntu poprzez zbiorniki, możliwości hydraulicznych rowów w przypadku odprowadzania wód opadowych i roztopowych do ziemi poprzez rowy oraz poziomu wód i przepływów w ciekach, jak również do możliwości przyjęcia oszacowanej ilości wód opadowych i roztopowych przez odbiorniki oraz kwestii zalewania terenów sąsiednich w związku z odprowadzaniem wód i ich oddziaływania na jednolite części wód”.

30. w pozostałym zakresie utrzymuję decyzję organu I instancji w mocy.

UZASADNIENIE

Cytowaną w sentencji decyzją RDOŚ we Wrocławiu ustalił środowiskowe uwarunkowania dla przedsięwzięcia pn. *Budowa drogi S8 na odcinku Kłodzko – Wrocław (Magnice) odcinek realizacyjny I Kłodzko - Ząbkowice Śląskie, pododcinek IB Bardo - Ząbkowice Śląskie w wariantcie WPR4*. Postanowieniem z 22 lipca 2021 r., znak: WOOŚ.420.6.2021.AMA.19, RDOŚ we Wrocławiu sprostował z urzędu oczywistą omyłkę w decyzji z 12 października 2021 r.

Od ww. decyzji odwołanie do GDOŚ, za pośrednictwem RDOŚ we Wrocławiu, wnieśli [REDAKOWANE]. Odwołanie zostało złożone w terminie ustawowym, odwołujący się posiadają status strony postępowania, co ustalono w wyniku wezwań z 18 listopada 2021 r., znak: DOOŚ-WDŚZIL.420.44.2021.AW i DOOŚ-WDŚZIL.420.44.2021.AW.2, na które odwołujący się odpowiedzieli pismem z 7 grudnia 2021 r.

[REDAKOWANE] zaskarżają decyzję w całości, a w szczególności podnoszą zarzuty naruszenia:

1. art. 7, art. 77 i art. 80 Kpa poprzez niewłaściwą ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego, brak dokonania odpowiednich ustaleń faktycznych co do oceny oddziaływania na środowisko przedmiotowego przedsięwzięcia;
2. art. 10 Kpa poprzez brak poinformowania ich o możliwości zapoznania się z materiałem dowodowym przed zakończeniem postępowania.

Odwołujący się wnoszą o uchylenie decyzji w całości i ponowne ustalenie środowiskowych uwarunkowań dla inwestycji. Wskazują oni w uzasadnieniu odwołania, że RDOŚ we Wrocławiu nie wziął pod uwagę wniosków społeczeństwa co do wpływu przedsięwzięcia na środowisko oraz sferę ich życia zawodowego (scheda po rodzicach budowana od lat młodzieńczych). [REDAKOWANE] stoją na stanowisku, konsultowanym z wieloma specjalistami z branży sadownictwa, że budowa odcinka drogi na terenie ich nieruchomości gruntowej, skutkująca wyburzeniem zabudowań i brakiem dostępu do punktu sprzedaży hurtowej oraz detalicznej, spowoduje w konsekwencji, iż pozostała część gospodarstwa stanie się bezużyteczna.

W ślad za odwołaniem, [REDAKOWANE] pismem z 27 lutego 2022 r. złożyli wniosek o nieprecyzyjnej treści, żądając „wstrzymania rygoru natychmiastowej wykonalności” decyzji.

GDOŚ pismem z 27 czerwca 2022 r., znak: DOOŚ-WDŚZIL.420.44.2021.AW.JSz, wezwał wnioskodawców, w trybie art. 64 § 2 Kpa, do uzupełnienia braków formalnoprawnych podania poprzez wskazanie zawartego w nim żądania, w terminie 7 dni od dnia doręczenia. Wezwanie zostało doręczone 4 lipca 2022 r.

Pismem z 11 lipca 2022 r., nadanym we wskazanym w wezwaniu terminie (data nadania: 11 lipca 2022 r.), [REDAKOWANE] wyjaśnili, iż żądają zarówno uchylenia rygoru natychmiastowej wykonalności jak i wstrzymania natychmiastowego wykonania decyzji RDOŚ we Wrocławiu.

Uzasadniając wniosek z 27 lutego 2022 r. zwrócili oni uwagę, że „utrzymanie” rygoru natychmiastowej wykonalności dla decyzji środowiskowej dla przedmiotowego przedsięwzięcia może spowodować nieodwracalne skutki. Rygor ten, ich zdaniem, uniemożliwia rzetelne przeprowadzenie oceny oddziaływania na środowisko oraz służy bezprawnemu przyspieszeniu

procesu inwestycyjnego, co jest sprzeczne z *Konwencją* sporządzoną w *Aarhus* 25 czerwca 1998 r. o *dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska* (Dz. U. z 2003 r. Nr 78, poz. 706), dalej *Konwencja z Aarhus*, i *Dyrektywą* Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE z 13 grudnia 2011 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko (Dz. U. UE. L. 026 z 2012 r., str. 1), dalej *Dyrektywa* 2011/92/UE.

W ocenie stron nadanie rygoru natychmiastowej wykonalności takiej decyzji jest niezgodne z prawem unijnym. Ustalenie lokalizacji węzła Bardo determinuje bowiem dalszy przebieg drogi S8 na odcinku Bardo - Kłodzko bez stosownych analiz środowiskowych na tym odcinku, natomiast „otwarty proces” uwzględniłby większą liczbę wariantów.

██████████ w uzasadnieniu pisma z 27 lutego 2022 r. wskazali także, że wniesione przez nich uwagi, jak wynika z uzasadnienia decyzji RDOŚ we Wrocławiu, nie zostały prawidłowo rozpoznane przez organ wydający decyzję, który sam przyznał w przedmiotowej decyzji, że przekazał treść uwag inwestorowi „nie odnosząc się do nich merytorycznie i całkowicie pomijając”. Tym samym, w opinii stron, organ I instancji uchybił obowiązkowi rozpoznania wniesionych uwag i uzasadnienia decyzji w tym zakresie.

Strony podniosły również zarzut dotyczący informowania społeczeństwa o treści wydanej decyzji. W ich ocenie w kwestii tej doszło do uchybienia, społeczeństwo nie zostało bowiem prawidłowo poinformowane o treści decyzji z uwagi na niezrozumiałe streszczenie w języku niespecjalistycznym. Może to wynikać z niedotrzymania należytej staranności w przygotowaniu dokumentów przez organ wydający decyzję i mogło spowodować brak wpływu innych odwołań od decyzji, poza odwołaniem stron. Streszczenie zaś musi być czytelne jasne i zrozumiałe dla osób nie będących specjalistami.

Pismo z 11 lipca 2022 r., wyjaśniające zakres żądania odwołujących się, nie zostało przez nich dodatkowo uzasadnione.

W toku postępowania odwoławczego strony wniosły również o udzielenie informacji publicznej poprzez wskazanie pracownika prowadzącego sprawę i terminu wydania rozstrzygnięcia (pismo z 15 marca 2022 r.), jak również udzielenie informacji i przesłanie dokumentacji w formie elektronicznej (pismo z 15 marca 2022 r.), na które GDOŚ udzielił odpowiedzi pismem z 30 czerwca 2022 r., znak: DOOŚ-WDŚZIL.420.44.2021.AW.JSz.1.

Postępowanie z wniosku ██████████ w części dotyczącej wstrzymania natychmiastowego wykonania decyzji RDOŚ we Wrocławiu GDOŚ zakończył postanowieniem z 25 sierpnia 2022 r., znak: DOOŚ-WDŚZIL.420.44.2021.AW.JSz.4, o odmowie wstrzymania natychmiastowego wykonania tej decyzji, natomiast zarzuty w zakresie uchylenia rygoru natychmiastowej wykonalności uwzględnił w postępowaniu odwoławczym.

Po przeanalizowaniu materiału dowodowego stwierdzono, co następuje.

Mając na uwadze zasadę dwuinstancyjności postępowania administracyjnego, której istotą jest zapewnienie stronom prawa do dwukrotnego rozpatrzenia i rozstrzygnięcia sprawy, organ w ramach postępowania odwoławczego dokonał analizy zgromadzonego materiału dowodowego, w tym wniosku o wydanie decyzji środowiskowej, raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na

środowisko, uzupełnień raportu oraz treści decyzji RDOŚ we Wrocławiu z 12 października 2021 r. W toku postępowania odwoławczego, GDOŚ rozpatrzył sprawę w pełnym zakresie co do okoliczności faktycznych i prawnych, wnikliwie badając poprawność postępowania przeprowadzonego przez organ pierwszej instancji.

GDOŚ, po weryfikacji akt sprawy, uznał za konieczne wezwanie inwestora do przedłożenia wyjaśnień merytorycznych dotyczących planowanej inwestycji, co dokonane zostało pismem z 3 lutego 2022 r., znak: DOOŚ-WDŚZIL.420.44.2021.AW.JSz.3, oraz pismem z 17 lutego 2022 r., znak: DOOŚ-WDŚZIL.420.44.2021.AW.JSz.4.

Zawiadomieniami z 18 lutego 2022 r., znak: DOOŚ-WDŚZIL.420.44.2021.AW.5, oraz znak: DOOŚ-WDŚZIL.420.44.2021.AW.7, GDOŚ poinformował także wnioskodawcę oraz strony o braku możliwości zakończenia postępowania odwoławczego w wyznaczonym terminie, a jako przyczynę zwłoki wskazał konieczność przeprowadzenia dodatkowego postępowania wyjaśniającego.

Następnie organ odwoławczy przeanalizował otrzymane pismami z 9 marca 2022 r., z 16 marca 2022 r. oraz z 15 kwietnia 2022 r., o znaku: O/WR.I-2.532.12.2021.KO, odpowiedzi na wezwania zawierające wyjaśnienia inwestora do raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko. W wyniku tej analizy GDOŚ uznał, iż dokumentacja została zgromadzona w stopniu wystarczającym do pełnego i prawidłowego rozpoznania sprawy.

Po zgromadzeniu całego materiału dowodowego GDOŚ zawiadomieniem z 9 sierpnia 2022 r., znak: DOOŚ-WDŚZIL.420.44.2021.AW.JSz.2, poinformował strony postępowania o możliwości zapoznania się z aktami sprawy oraz wypowiedzenia się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań. Materiał dowodowy dostępny był w siedzibie Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie. Strony poinformowane zostały, że decyzja kończąca postępowanie odwoławcze zostanie wydana nie wcześniej niż po upływie 14 dni od dnia doręczenia zawiadomień z 9 sierpnia 2022 r. We wskazanym wyżej terminie 14 dni żadna ze stron postępowania nie zapoznała się z aktami sprawy oraz nie wypowiedziała się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań.

Na podstawie weryfikacji zebranych w sprawie dokumentów, uzyskanych przez RDOŚ we Wrocławiu, stanowisk właściwych organów oraz przedłożonych przez wnioskodawcę wyjaśnień (zarówno na etapie postępowania prowadzonego przez organ I instancji, jak i w postępowaniu odwoławczym), jak również po analizie uwag złożonych przez strony postępowania, m.in. w trakcie postępowania z udziałem społeczeństwa, GDOŚ stwierdził, że w przedmiotowej sprawie nie występują przesłanki odmowy uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia, a planowana inwestycja przy zachowaniu wymogów zreformowanych w niniejszej decyzji nie będzie powodować negatywnego oddziaływania dla terenów sąsiednich, nie wpłynie na pogorszenie stanu środowiska przyrodniczego ani nie będzie miała negatywnego wpływu na warunki życia i zdrowia ludzi.

Warunki, które GDOŚ zmodyfikował w niniejszej decyzji to warunki zawarte w punktach I.2.3, I.2.4, I.2.7, I.2.8, I.2.9, I.2.10, I.2.11, I.2.12, I.2.13, I.2.15, I.2.16, I.2.20, I.2.21, I.2.25, I.3.6, I.3.8, I.3.9, I.3.10, I.3.13, I.3.15, I.3.18, I.3.19, II.1.7, II.2.1, II.2.2, II.2.4 i V.1.3 decyzji RDOŚ we Wrocławiu. Organ odwoławczy uchylił je i orzekł w tym zakresie co do istoty sprawy, co uzasadnione zostało poniżej.

GDOŚ zreformował punkt I.2.3 decyzji RDOŚ we Wrocławiu, dotyczący wycinki drzew i krzewów (punkt 2 niniejszej decyzji). Zgodnie z wynikami inwentaryzacji przyrodniczej, planowana

droga przecina siedliska ptaków. Aby ograniczyć negatywny wpływ robót budowlanych na ptaki organ II instancji uznał za konieczne rozszerzenie zakresu kontroli ornitologicznych poprzedzających wykonywanie prac w okresie lęgowym ptaków, w siedliskach, w których prowadzenie prac budowlanych może doprowadzić do zmniejszenia sukcesu rozrodczego chronionych gatunków. Dodatkowo w celu zabezpieczenia lęgów wprowadzone zostały ramy czasowe kontroli poprzedzających czynności mogące znacząco ingerować w siedliska chronionych gatunków ptaków, co pozwoli uzyskać aktualne dane odnośnie zasiedlenia drzewostanu i odpowiednie zaplanowanie prac.

Kolejny warunek, który w ocenie GDOŚ wymagał doszczegółowienia, to warunek zawarty w punkcie I.2.4 decyzji RDOŚ we Wrocławiu (punkt 3 niniejszej decyzji). Zmiana polega na wprowadzeniu ram czasowych kontroli poprzedzających wycinkę, co pozwoli uzyskać aktualne dane odnośnie zasiedlenia drzewostanu oraz uniemożliwi zasiedlenie przez zwierzęta skontrolowanych już drzew przed rozpoczęciem prac. Dodatkowo organ II instancji wskazał wysokość na jakiej ma być badany obwód drzew podlegających kontroli.

RDOŚ we Wrocławiu w punkcie I.2.7 swojej decyzji określił uwarunkowania związane z wykaszaniem łąk w obrębie zinwentaryzowanych i potencjalnych siedlisk modraszka *Phengaris nausitousa*. Liczebność populacji tego motyla w kraju spada. Z tego względu organ II instancji doprecyzował warunek dotyczący niszczenia siedlisk tego gatunku (punkt 4 niniejszej decyzji). Wskazanie konkretnej lokalizacji zinwentaryzowanych siedlisk oraz terminu i sposobu określenia potencjalnych siedlisk gatunku spowoduje zmniejszenie negatywnego wpływu realizacji przedsięwzięcia na sukces rozrodczy gatunku. Wykaszenie istniejących i potencjalnych siedlisk gatunku tuż przed złożeniem jaj w kwiatach rośliny żywicielskiej sprawi, że motyle nie zasiedlą przeznaczonego do zniszczenia siedliska i złożą jaja w bezpiecznym miejscu. Dodatkowo GDOŚ nakazał koszenie siedlisk modraszka *nausitousa* w całym okresie realizacji inwestycji, a nie tylko w roku następnym po rozpoczęciu prac (ze względu na możliwość wydłużenia okresu realizacji przedsięwzięcia czy odcinkowego prowadzenia prac).

W punkcie 5 niniejszej decyzji GDOŚ uszczegółowił warunek zawarty w punkcie I.2.8 decyzji RDOŚ we Wrocławiu poprzez wskazanie konkretnego kilometrażu drogi przecinającego obszary szczególnego zagrożenia powodzią.

W punkcie I.2.9 swojej decyzji RDOŚ we Wrocławiu nałożył warunek dotyczący sposobu umocnienia dna i skarp koryt cieków. GDOŚ uznał, iż należy go doprecyzować poprzez nadanie mu brzmienia: „Prace związane z umocnieniem dna i skarp koryt cieków wykonać z zastosowaniem materiałów pochodzenia naturalnego (tj. np. drewno, ziemia, kamień, żwir, biomasa biodegradowalna). Użycie gotowych betonowych elementów prefabrykowanych lub zaprawy betonowej ograniczyć wyłącznie do miejsc, gdzie jest to uzasadnione względami technicznymi i wymogami bezpieczeństwa (tj. np. podpór lub filarów mostów). Do wykonywania umocnień skarp i dna cieku nie stosować gotowych koszy i materaców gabionowych.”, co dokonane zostało w punkcie 6 niniejszej decyzji.

Kolejnym warunkiem decyzji RDOŚ we Wrocławiu, który GDOŚ uznał za konieczne zmodyfikować jest warunek zawarty w punkcie I.2.10 tej decyzji, dotyczący prowadzenia prac w korytach rzek (punkt 7 niniejszej decyzji). Zgodnie z pierwotnym brzmieniem warunku zawartego w tym punkcie prace w korytach rzek Mszanica, Studew, Braszówka, Budzówka, Zatoka należy prowadzić pod nadzorem specjalisty ichtiologa, powinien kontrolować teren nie rzadziej niż raz na 3 dni. Zmiana warunku polega na wyeliminowaniu konieczności prowadzenia nadzoru

ichtiologicznego podczas prowadzenia prac na ciekach Mszanica, Studew, Braszówka i Zatoka. Zgodnie z dokumentacją sprawy oraz ogólnie dostępnymi informacjami ze zdjęć satelitarnych, rzeki te nie sprzyjają występowaniu ichtiofauny z uwagi na jedynie okresowe prowadzenie wody lub niski stan wód (brak siedlisk dogodnych dla ryb). Z tego względu organ II instancji uznał, że prowadzenie nadzoru ichtiologicznego na ciekach, które nie stanowią siedlisk chronionych gatunków ryb, jest bezcelowy. Natomiast konieczność prowadzenia nadzoru ichtiologicznego podczas prowadzenia prac na rzece Budzówka uzasadnione jest występowaniem śliza pospolitego *Barbatula barbatula*.

W punkcie I.2.11 decyzji RDOŚ we Wrocławiu określono warunki prowadzenia prac w obrębie koryta rzeki Budzówki oraz jej skarp brzegowych. W pierwotnym brzmieniu warunek zakładał ograniczenie prac w korycie wyłącznie w okresie rozrodczym śliza. Jednak z uwagi na fakt, że dla tego gatunku okresem wrażliwości jest również okres aktywności migracyjnej, GDOŚ wyłączył możliwość bezpośredniej ingerencji w koryto cieków również w okresie migracji śliza (punkt 8 niniejszej decyzji).

GDOŚ uznał za wskazane również zmianę ostatniego z warunków decyzji RDOŚ we Wrocławiu mających na celu ochronę ichtiofauny, w tym śliza, tj. warunku zawartego w punkcie I.2.12 tej decyzji (punkt 9 niniejszej decyzji). Zgodnie z pierwotnym brzmieniem warunku, w przypadku stwierdzenia koncentracji zawiesiny powyżej 80 mg/l w trakcie prowadzenia prac na rzece Budzówce prace te należy wstrzymać na długości wskazanej przez specjalistę ichtiologa. Warunek skorygowano, gdyż w celu zminimalizowania wpływu realizacji inwestycji na śliza należy zaprzestać prowadzenia prac do czasu obniżenia stężenia zawiesiny w wodzie do poziomu dopuszczalnego, a nie na określonej przez ichtiologa długości cieków, jak wcześniej wskazano. W sytuacji stwierdzenia koncentracji zawiesiny powyżej 80 mg/l specjalista ichtiolog wyznaczy okres, na który należy wstrzymać prace.

Kolejnym warunkiem zmodyfikowanym przez organ II instancji jest warunek zawarty w punkcie I.2.13 decyzji RDOŚ we Wrocławiu (punkt 10 niniejszej decyzji). Z uwagi na występowanie siedlisk i szlaków migracji płazów w buforze oddziaływania inwestycji GDOŚ wprowadził korekty dotyczące lokalizacji wygrodzeń tymczasowych. Dodatkowo uszczegółowiony został zapis dotyczący kontroli zabezpieczeń prowadzonych przez specjalistę herpetologa, poprzez wskazanie ich częstotliwości - w szczycie sezonowych migracji wiosennych (od 15 lutego do 15 maja) i jesiennych (od 15 września do 31 października) raz dziennie, w pozostałym okresie raz na 2 dni.

W warunku zawartym w punkcie I.2.15 decyzji RDOŚ we Wrocławiu zawarto wskazania co do zabezpieczenia studzienek, kolektorów i innych elementów systemu odwodnienia drogi przed możliwością wpadania do nich drobnych ssaków, płazów i gadów. Warunek ten został doprecyzowany w punkcie 11 niniejszej decyzji o szczegółowe wytyczne jakimi należy się kierować w trakcie projektowania i utrzymania systemu odwodnienia drogi.

W punkcie 12 niniejszej decyzji GDOŚ zreformował uwarunkowania dotyczące nasadzeń w obrębie ogrodzeń, usytuowanych w rejonie i wzdłuż przejść dla zwierząt, i ekranów przeciwoślusniowych, które RDOŚ we Wrocławiu określił w punkcie I.2.16 swojej decyzji. Zmiana warunku polega na usunięciu nasadzeń pnączy na ekranach przeciwoślusniowych oraz zastosowaniu ich wyłącznie przy wybranych przejściach dla zwierząt małych. Pnącza przy drodze, poza pozytywnym oddziaływaniem osłonowym i wygłuszającym, mogą również powodować przyciąganie owadów, a co za tym idzie nietoperzy, w otoczenie drogi. Nasadzenie pnączy wzdłuż drogi może również powodować utworzenie struktury liniowej wykorzystywanej przez nietoperze

do echolokacji, koncentrując ich przeloty wzdłuż drogi zamiast nakierowywać je do światła przejścia dla zwierząt. Z tego względu zakazano wprowadzania pnączy w pobliżu zinwentaryzowanych siedlisk i tras przelotu nietoperzy. Dodatkowo niektóre owocujące gatunki pnączy mogą przyciągać ptaki w otoczenie drogi, co może powodować wzrost śmiertelności wśród tych gatunków. Aby wyeliminować to niebezpieczeństwo w warunku wskazano, iż planowane do nasadzenia gatunki nie mogą należeć do wydających atrakcyjne dla ptaków owoce. Dobór gatunków pnączy do nasadzeń, uwzględniający warunki siedliskowe, dokonany zostanie w uzgodnieniu z nadzorem botanicznym, który wskaże również konieczne do podjęcia na etapie eksploatacji przedsięwzięcia czynności i ich częstotliwość w zakresie pielęgnacji pnączy.

GDOŚ uznał za konieczne zmodyfikować także punkt I.2.20 decyzji RDOŚ we Wrocławiu, dotyczący kontroli szczelności ogrodzeń naprowadzająco-ochronnych (punkt 13 niniejszej decyzji). Zgodnie z nowym brzmieniem warunku kontrole szczelności ogrodzeń należy wykonywać jednokrotnie w lutym/marcu (przed migracjami wiosennymi płazów) oraz jednokrotnie w sierpniu (przed migracjami jesiennymi płazów) przez cały okres użytkowania drogi.

Podobnie zreformowano warunek dotyczący kontroli drożności przejść dla zwierząt zawarty w punkcie I.2.21 decyzji RDOŚ we Wrocławiu (punkt 14 niniejszej decyzji). Z uwagi na fakt, że droga ekspresowa stanowi całkowitą barierę ekologiczną dla zwierząt lądowych, także płazów, organ II instancji wskazał konieczność kontroli drożności przejść dla zwierząt oraz elementów systemu odwodnienia dotyczących zabezpieczenia przed wpadaniem płazów dwa razy w roku, uwzględniając okresy nasilonych migracji płazów.

GDOŚ zmodyfikował także punkt I.2.25. ww. decyzji RDOŚ we Wrocławiu, dotyczący prowadzenia prac budowlanych w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej oraz innych terenów wymagających ochrony przed hałasem (punkt 15 niniejszej decyzji). Zgodnie z pierwotnym brzmieniem warunku dopuszczalna była możliwość prowadzenia prac w porze nocnej z uwagi na przyjętą technologię robót wymuszającą ciągłość prac. GDOŚ dopracował, w ślad za wyjaśnieniami inwestora z marca 2022 r., że rodzaje robót budowlanych wymagające ciągłości pracy bez możliwości przetrwania ich w porze nocnej to roboty betonowe w przypadku upalnego lata oraz betonowanie dużych konstrukcji mostowych.

Organ odwoławczy uznał za zasadne zmodyfikowanie także warunku dotyczącego zbiorników retencyjnych, zawartego w punkcie I.3.6 decyzji RDOŚ we Wrocławiu, co dokonane zostało w punkcie 16 niniejszej decyzji. Zbiorniki retencyjne naziemne zlokalizowane będą poza obszarami najść odpowiadającymi szerokości światła przejść. Zbiorniki te będą ogrodzone i zabezpieczone przed dostępem osób niepowołanych. W warunku GDOŚ określił parametry ogrodzenia, a także sposób jego połączenia z bramą lub furtką. Istotne jest, aby ogrodzenie na całej długości było szczelne. Jednocześnie dopuszczono możliwość pozostawiania nieogrodzonych zbiorników, w przypadku braku możliwości zlokalizowania ich poza strefą najścia do przejść dla zwierząt – wówczas zbiorniki będą musiały zostać dostosowane dla zwierząt zgodnie z zasadami przedstawionymi w warunku.

GDOŚ zmodyfikował także punkt I.3.8 decyzji RDOŚ we Wrocławiu zawierający warunek dotyczący przejść dla zwierząt (punkt 17 niniejszej decyzji). Zmiana warunku polega na dostosowaniu wymiarów przejść dla zwierząt średnich zlokalizowanych w km 59+814 oraz 71+635 do minimalnych parametrów, zgodnych z literaturą „Poradnik projektowania przejść dla zwierząt i działań ograniczających śmiertelność fauny przy drogach”, R.T. Kurek 2010. Dodatkowo po wezwaniu organu odwoławczego do ponownej analizy drożności szlaków migracji, wnioskodawca,

z uwagi na zinwentaryzowany szlak migracji oraz siedliska zwierząt średnich w okolicy Pawłowic, zaproponował w km 63+600 realizację dodatkowego przejścia dla zwierząt spełniającego wymagania zinwentaryzowanych gatunków. Z uwagi na dodanie nowego obiektu, tabela została przeredagowana poprzez usunięcie nazw obiektów, które ze względu na obowiązek wykonania i przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji, o których mowa w art. 72 ust. 1 pkt 10 ustawy ooś będą podlegały ponownej weryfikacji, zgodnie z punktem 29 niniejszej decyzji.

Kolejnym warunkiem, który został zmieniony przez GDOŚ jest warunek zawarty w punkcie I.3.9 decyzji RDOŚ we Wrocławiu, dotyczący ogrodzeń dla małych zwierząt (punkt 18 niniejszej decyzji). Z warunku usunięto zapis o konieczności wykonania wygradzeń ochronno-naprowadzających na odcinku 100 m od przejścia dla zwierząt (konkretne lokalizacje wygradzeń wskazane zostały w warunku zawartym w punkcie I.3.10 decyzji RDOŚ we Wrocławiu, zmodyfikowanym w punkcie 19 niniejszej decyzji). Dodatkowo organ odwoławczy uszczegółowił sposoby zabezpieczenia płazów przed dostawaniem się na drogę poprzez doprecyzowanie sposobu uszczelnienia bram oraz zabezpieczenia zjazdów z drogi głównej.

Jak wyżej wspomniano, w punkcie I.3.10 decyzji RDOŚ we Wrocławiu wskazano kilometr, w którym należy zaprojektować ogrodzenia dla małych zwierząt. Warunek ten został zmodyfikowany przez GDOŚ (punkt 19 niniejszej decyzji) poprzez doprecyzowanie pierwotnie wskazanej lokalizacji ogrodzeń oraz korektę ich długości. Dodatkowo, z uwagi na zbiorniki wodne znajdujące się na terenie kopalni piasku w miejscowości Potworów, stanowiące siedliska rozrodcze płazów, warunek rozbudowano nakładając na inwestora konieczność zastosowania ogrodzenia herpetologicznego w ok. km 60 +290 - 60+520 oraz wskazując, iż w przypadku zinwentaryzowania przez specjalistę z nadzoru herpetologicznego siedlisk płazów w sąsiedztwie drogi, wykraczających poza ww. lokalizacje, wygradzenia należy odpowiednio wydłużyć.

Organ odwoławczy zreformował także warunek dotyczący oświetlenia drogi, zawarty w punkcie I.3.13 decyzji RDOŚ we Wrocławiu, doprecyzowując zakres barwy światła w celu zmniejszenia negatywnego oddziaływania na nietoperze (punkt 20 niniejszej decyzji).

W warunku zawartym w punkcie I.3.15 decyzji RDOŚ we Wrocławiu określono odcinki drogi, na których należy zastosować szczelny system odwodnienia. GDOŚ w punkcie 21 niniejszej decyzji zmienił ten warunek poprzez wskazanie, wymienionych w dokumentacji sprawy, konkretnych lokalizacji terenów szczególnie zagrożonych infiltracją zanieczyszczeń do wód podziemnych.

GDOŚ zmodyfikował także punkt I.3.18 decyzji RDOŚ we Wrocławiu, dotyczący stosowania separatorów substancji ropopochodnych przed odbiornikami, które stanowią ważne siedliska przyrodnicze, w celu ograniczenia stężenia substancji ropopochodnych w odprowadzanych wodach (punkt 22 niniejszej decyzji). Zmiana polega na wskazaniu konieczności stosowania separatorów także przed zrzutem wód do cieką Grabnik z uwagi na fakt, że ciek ten stanowi cenne siedliska płazów, gadów i ptaków.

Z kolei w warunku zawartym w punkcie I.3.19 decyzji RDOŚ we Wrocławiu wskazano, iż na terenach szczególnego zagrożenia infiltracją zanieczyszczeń do wód podziemnych należy zastosować szczelne zbiorniki retencyjne. GDOŚ w punkcie 23 niniejszej decyzji doprecyzował warunek poprzez wskazanie, wymienionych w dokumentacji sprawy, konkretnych lokalizacji terenów szczególnie zagrożonych infiltracją zanieczyszczeń do wód podziemnych.

Organ odwoławczy zreformował także warunek dotyczący budek dla pliszki górskiej, zawarty w punkcie II.1.7 decyzji RDOŚ we Wrocławiu (punkt 24 niniejszej decyzji). Zmiana polega na dodaniu wskazań dotyczących sposobu czyszczenia i konserwacji budek.

W punkcie II.2.1 decyzji RDOŚ we Wrocławiu zawarto warunek dotyczący kontroli udatności nasadzeń drzew i krzew. GDOŚ zmodyfikował ten warunek w punkcie 25 niniejszej decyzji, wskazując konieczność uzupełnienia nasadzonej zieleni w przypadku stwierdzenia ubytków w nasadzeniach, przez cały okres prowadzonego monitoringu udatności nasadzeń. Termin nasadzeń uzupełniających ustalany będzie we współpracy ze specjalistą dendrologiem lub botanikiem, uczestniczącym w monitoringu ich udatności. Przy ustalaniu terminu uwzględniony będzie rodzaj zastosowanych sadzonek (z zakrytym bądź odkrytym systemem korzeniowym), gatunki drzew i uwarunkowania meteorologiczne.

Zgodnie z warunkiem zawartym w punkcie II.2.2 decyzji RDOŚ we Wrocławiu, należy corocznie, przy udziale specjalisty fitosocjologa, przez okres 10 lat prowadzić kontrole stanu wykaszanych łąk wskazanych w punktach II.1.1-II.1.2 decyzji. GDOŚ uznał za konieczne rozbudowanie treści tego warunku poprzez wskazanie, iż w przypadku braku poprawy stanu objętych kontrolą łąk należy podjąć dodatkowe działania służące poprawie stanu istniejących siedlisk. Działania te należy zaplanować we współpracy ze specjalistą z nadzoru przyrodniczego przeprowadzającym kontrolę łąk, z odpowiednim Nadleśnictwem oraz z RDOŚ we Wrocławiu (punkt 26 niniejszej decyzji).

GDOŚ zmodyfikował także warunek zawarty w punkcie II.2.4 decyzji RDOŚ we Wrocławiu (punkt 27 niniejszej decyzji) poprzez wskazanie RDOŚ we Wrocławiu jako organu, do którego należy przedłożyć wyniki prowadzonych kontroli. Wyniki te należy także przekazać do wiadomości GDOŚ.

W zakresie analogicznym jak wyżej, organ II instancji doprecyzował także warunek zawarty w punkcie V.1.3 decyzji RDOŚ we Wrocławiu (punkt 28 niniejszej decyzji), wskazując RDOŚ we Wrocławiu jako organ, do którego należy przedłożyć wyniki monitoringu przejść dla zwierząt oraz GDOŚ, który ma otrzymać je do wiadomości.

GDOŚ zmodyfikował także punkt III decyzji RDOŚ we Wrocławiu, dotyczący ponownej oceny oddziaływania na środowisko (punkt 29 niniejszej decyzji).

Jednym z elementów ponownej oceny będą analizy dotyczące sposobu odprowadzania i podczyszczania odprowadzanych wód opadowych i roztopowych oraz wskazania rodzaju, lokalizacji oraz parametrów urządzeń podczyszczających, odbiorników odprowadzanych wód opadowych i roztopowych oraz zbiorników retencyjnych. GDOŚ wskazał dodatkowo, iż w odniesieniu do zbiorników retencyjnych należy określić ich rodzaj i parametry.

Doprecyzowania na etapie ponownej oceny wymagać będzie również ustalenie zakresu planowanej wycinki drzew i krzewów.

Zakres tej oceny rozszerzony został także o uszczegółowienie charakteru planowanych robót budowlanych mogących stanowić źródło drgań oraz wskazanie ewentualnych działań minimalizujących drgania.

Na etapie ponownej oceny oddziaływania na środowisko należy również wskazać punkty do pomiaru hałasu w ramach analizy porealizacyjnej. W punkcie V.2 decyzji RDOŚ we Wrocławiu wskazano tylko jeden taki punkt, w lokalizacji w km ok. 60+500 po stronie prawej drogi S8, pozostałe zaś, zgodnie z zapisem w raporcie o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko (rozdział 1.3) i jego uzupełnieniu z marca 2022 r., z uwagi na możliwe zmiany w zakresie

zagospodarowania przestrzennego terenów wokół projektowanego układu drogowego i ich kwalifikacji akustycznej, wyznaczone zostaną w ramach ponownej oceny oddziaływania na środowisko. Wyznaczenie punktów pomiarowych, a następnie dokonanie pomiarów (zgodnie z zapisem zawartym w punkcie V.2 decyzji RDOŚ we Wrocławiu), pozwoli na ustalenie faktycznego oddziaływania akustycznego przedsięwzięcia na środowisko, w tym skontrolowanie czy ewentualne zaplanowane działania minimalizujące są skuteczne, czy też należy podjąć dodatkowe działania.

Kolejnym elementem koniecznym do przeanalizowania na etapie ponownej oceny oddziaływania na środowisko będą również sposoby odwadniania wykopów w trakcie realizacji przedsięwzięcia oraz sposób odprowadzania wód z ewentualnego odwodnienia. Zgodnie z dokumentacją sprawy (uzupełnienie raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko z marca 2022 r.) ewentualne prace odwodnieniowe przy wykopach będą prowadzone bez konieczności trwałego obniżania poziomu wód gruntowych. Wody z odwodnienia wykopów odprowadzane będą w sposób nie powodujący zalewania terenów sąsiednich oraz nie zmieniający stanu wody w gruncie, w szczególności kierunku odpływu wód opadowych. Ewentualny zrzut wód z odwodnienia będzie odbywał się do najbliższych cieków - rowów melioracyjnych i rzek (metodą wykluczającą możliwość rozmywania brzegów, zrywania dna oraz ewentualnego zmętnienia np. poprzez ułożenie rur bezpośrednio wprowadzających wodę do odbiorników pod kątem 45°, wykorzystanie wielu wylotów odprowadzanej wody oraz oddalenie wylotu od brzegów cieku oraz zastosowanie metody natryskowej (rozdeszczowanie) lub, jeżeli będzie taka możliwość, do najbliższej kanalizacji deszczowej lub odwodnienia drogowego. Ponowna ocena umożliwi dokładne określenie sposobów odwadniania wykopów na etapie realizacji przedsięwzięcia oraz sposobu odprowadzania wód z ewentualnego odwodnienia.

Na etapie ponownej oceny oddziaływania na środowisko należy również oszacować ilość wód opadowych i roztopowych odprowadzanych z jezdni (wraz z podziałem na miejsca odprowadzania ww. wód) i przeanalizować wpływ tych wód na środowisko gruntowo-wodne. W analizie należy odnieść się do: poziomu wód gruntowych w miejscach, gdzie wody opadowe i roztopowe odprowadzane będą do gruntu poprzez zbiorniki, możliwości hydraulicznych rowów w przypadku odprowadzania wód opadowych i roztopowych do ziemi poprzez rowy oraz poziomu wód i przepływów w ciekach, jak również do możliwości przyjęcia oszacowanej ilości wód opadowych i roztopowych przez odbiorniki oraz kwestii zalewania terenów sąsiednich w związku z odprowadzaniem wód i ich oddziaływania na jednolite części wód.

Analiza sprawy wykazała również konieczność uchylecia warunku zawartego w punkcie I.2.1 decyzji RDOŚ we Wrocławiu i umorzenia postępowanie organu I instancji w tym zakresie. Dotyczył on prowadzenia prac związanych z realizacją przedsięwzięcia pod nadzorem specjalistów posiadających wiedzę z dziedziny ornitologii, herpetologii, chiropterologii, entomologii, ichtiologii, teriologii i fitosocjologii (punkt 1 niniejszej decyzji). W takim brzmieniu warunek sugeruje, że specjaliści wszystkich wskazanych dziedzin jednocześnie powinni czuwać nad całością procesu budowy i być stale obecni podczas realizacji inwestycji. W ocenie organu II instancji zalecenie takie nie ma podstaw merytorycznych, nie znajduje odzwierciedlenia w aktach sprawy i znacząco zwiększyłoby koszt realizacji inwestycji. Konieczny natomiast jest nadzór określonych specjalistów przy wybranych pracach związanych z realizacją przedsięwzięcia. Konkretnie czynności wymagające nadzoru wykwalifikowanych specjalistów z nadzoru przyrodniczego zostały wskazane w innych warunkach decyzji RDOŚ we Wrocławiu i uszczegółowione w treści niniejszej decyzji. Ornitolog nadzorował będzie, zgodnie ze zmodyfikowanym w punkcie 2 niniejszej decyzji warunkiem

zawartym w punkcie I.2.3 decyzji RDOŚ we Wrocławiu, wycinkę drzew i krzewów. Wycinka drzew o obwodzie pni powyżej 50 cm oraz z odstającą korą lub/i obecnością dziupli prowadzona będzie dodatkowo przy udziale specjalistów chiropterologa i entomologa (warunek zawarty w punkcie I.2.4 decyzji RDOŚ we Wrocławiu, zmienionym w punkcie 3 niniejszej decyzji). Zgodnie z warunkiem zawartym w punkcie I.2.6 decyzji RDOŚ we Wrocławiu przed rozpoczęciem robót przy udziale specjalisty fitosocjologa na wybranych odcinkach drogi S8 oznaczone zostaną w terenie granice siedlisk przyrodniczych nieprzeznaczonych do zniszczenia. Wykaszenie łąk w obrębie zinwentaryzowanych i potencjalnych siedlisk modraszka *nausitosa* prowadzone będzie pod nadzorem specjalisty entomologa (warunek zawarty w punkcie I.2.7 decyzji RDOŚ we Wrocławiu, zmienionym w punkcie 4 niniejszej decyzji). Ichtiolog nadzorował będzie prace prowadzone w korycie rzeki Budzówka (warunek zawarty w punkcie I.2.10 decyzji RDOŚ we Wrocławiu, zmienionym w punkcie 7 niniejszej decyzji). Rolą specjalisty ichtiologa będzie również wskazanie okresu wstrzymania prac na rzece Budzówce w przypadku stwierdzenia podczas ich prowadzenia koncentracji zawiesiny powyżej 80 mg/l (warunek zawarty w punkcie I.2.12 decyzji RDOŚ we Wrocławiu, zmienionym w punkcie 9 niniejszej decyzji). Zgodnie z warunkiem zawartym w punkcie I.2.13 decyzji RDOŚ we Wrocławiu na etapie realizacji prac budowlanych należy we współpracy ze specjalistą herpetologiem wykonać tymczasowe bariery herpetologiczne na odcinku drogi S8 (warunek zmieniony w punkcie 10 niniejszej decyzji). Z kolei w myśl warunku zawartego w punkcie I.2.14 decyzji RDOŚ we Wrocławiu każdorazowo przed przystąpieniem do likwidacji miejsc ze stagnującą wodą, w tym starych koryt cieków wodnych, będą one skontrolowane przez nadzór przyrodniczy (z udziałem specjalisty herpetologa oraz w uzasadnionych przypadkach specjalisty ichtiologa) pod kątem występowania w nich gatunków zwierząt. Coroczne wykaszanie łąk na terenie Nadleśnictwa Świdnica i Nadleśnictwa Bardo Śląskie, prowadzone przez okres 10 lat od oddania drogi S8 do użytkowania, dokonywane będzie pod nadzorem fitosocjologa (warunki zawarte w punktach I.1.1 i II.1.2 decyzji RDOŚ we Wrocławiu). W decyzji (warunek zawarty w punkcie II.1.3 decyzji RDOŚ we Wrocławiu) nałożono na inwestor także obowiązek dokonania, przed zakończeniem realizacji przedsięwzięcia, nasadzeń drzew i krzewów gatunków charakterystycznych dla siedliska *91E0 łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnion glutinoso-incanae*) i olsy źródłiskowe. Nasadzeń tych należy dokonać przy udziale fitosocjologa i z nim również należy uzgodnić ich skład gatunkowy. Wzdłuż całej drogi S8 i dróg serwisowych oraz w rejonie przejść dla zwierząt (w miejscach, gdzie jest to możliwe) wprowadzone zostaną pasy zieleni w formie alei, szpalerów lub skupisk drzew i krzewów rodzimych gatunków – ich nasadzenia w okresie wiosennym lub jesiennym dokonane zostaną przy udziale specjalisty dendrologa (warunek zawarty w punkcie II.1.4 decyzji RDOŚ we Wrocławiu). Specjalista ornitolog wskaże miejsca wywieszenia budek dla ptaków na terenach leśnych Nadleśnictwa Bardo Śląskie oraz będzie nadzorował ich konserwację (warunek zawarty w punkcie II.1.5 decyzji RDOŚ we Wrocławiu). Zgodnie z warunkiem zawartym w punkcie II.1.6 decyzji RDOŚ we Wrocławiu, ornitolog wskaże też lokalizacje do utworzenia zwartych pasów zakrzaczeń wzdłuż dróg technologicznych. W punkcie 24 niniejszej decyzji, w którym zmodyfikowano warunek zawarty w punkcie II.1.7 decyzji RDOŚ we Wrocławiu, wskazano, że w obrębie mostów będących w zarządzie Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad w miejscach wskazanych przez specjalistę ornitologa należy powiesić dwie budki dla pliszki górskiej. Przy udziale specjalisty dendrologa lub botanika przeprowadzana będzie kontrola udatności dokonanych nasadzeń drzew, krzewów i pnączy, we współpracy z wybranym z tych specjalistów

ustalane będą również terminy nasadzeń uzupełniających, koniecznych w przypadku stwierdzenia ubytków w nasadzeniach (warunek zawarty w punkcie II.2.1 decyzji RDOŚ we Wrocławiu, zmodyfikowanym w punkcie 25 niniejszej decyzji). Zgodnie ze zmienionym w punkcie 26 niniejszej decyzji warunkiem zawartym w punkcie II.2.2 decyzji RDOŚ we Wrocławiu, corocznie przez okres 10 lat należy, przy udziale specjalisty fitosocjologa, prowadzić kontrole stanu wykaszanych łąk wskazanych w pkt. II.1.1-II.1.2 decyzji RDOŚ we Wrocławiu. W przypadku braku poprawy stanu objętych kontrolą łąk należy podjąć dodatkowe działania służące poprawie stanu istniejących siedlisk. Działania te należy zaplanować we współpracy ze specjalistą z nadzoru przyrodniczego, przeprowadzającym kontrolę łąk. Z kolei zgodnie z warunkiem zawartym w punkcie II.2.3 decyzji RDOŚ we Wrocławiu monitoring stanu zachowania płatów siedliska *91E0 wykonany będzie przy udziale specjalisty fitosocjologa. Po upływie 12 miesięcy od dnia oddania drogi S8 do użytkowania wykonany będzie monitoring wszystkich przejść dla zwierząt. Będzie on miał za zadanie zbadać skuteczność zastosowanych zabezpieczeń minimalizujących wpływ przedsięwzięcia na gatunki zwierząt i obejmował będzie m.in. ocenę funkcjonalności wykonanych przejść dla zwierząt i ocenę śmiertelności zwierząt (tj. płazów, gadów i ssaków - w tym nietoperzy), w szczególności w zakresie wykonania - przy udziale specjalistów teriologa i herpetologa - bezpośrednich obserwacji aktywności zwierząt (warunek zawarty w punkcie V.1.1 decyzji RDOŚ we Wrocławiu).

W pozostałym zakresie GDOŚ utrzymał w mocy kwestionowaną decyzję RDOŚ we Wrocławiu (punkt 30 niniejszej decyzji).

Rozpatrując sprawę organ odwoławczy rozpatrzył także zarzuty wniesione przez ██████████

Strony podniosły zarzut naruszenia art. 7, art. 77 i art. 80 Kpa poprzez niewłaściwą ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego i brak dokonania odpowiednich ustaleń faktycznych co do oceny oddziaływania na środowisko przedsięwzięcia. Zdaniem odwołujących się RDOŚ we Wrocławiu nie wziął pod uwagę wniosków społeczeństwa co do wpływu przedsięwzięcia na środowisko oraz sferę życia zawodowego (budowa odcinka drogi na terenie nieruchomości gruntowej stron, skutkująca wyburzeniem zabudowań i brakiem dostępu do punktu sprzedaży hurtowej oraz detalicznej, spowoduje w konsekwencji, iż pozostała część ich gospodarstwa stanie się bezużyteczna). Według stron, wniesione przez nich uwagi, jak wynika z uzasadnienia decyzji RDOŚ we Wrocławiu, nie zostały prawidłowo rozpoznane przez organ wydający decyzję, który sam przyznaje w przedmiotowej decyzji, że przekazał treść uwag inwestorowi „nie odnosząc się do nich merytorycznie i całkowicie pomijając”.

W ocenie GDOŚ zarzut ten nie jest słuszny. Jak wskazano już wyżej, po analizie dokumentacji sprawy, uzupełnionej przez inwestora, GDOŚ uznał, iż została ona zgromadzona w stopniu wystarczającym do pełnego i prawidłowego rozpoznania sprawy, wypełniając dyspozycję zawartą w art. 77 § 1 Kpa. W myśl art. 80 Kpa, w sprawie dokonano także oceny badanych okoliczności na podstawie całokształtu materiału dowodowego, tj. na podstawie weryfikacji zebranych w sprawie dokumentów, uzyskanych przez RDOŚ we Wrocławiu stanowisk właściwych organów oraz przedłożonych przez wnioskodawcę wyjaśnień (zarówno na etapie postępowania prowadzonego przez organ I instancji, jak i w postępowaniu odwoławczym) oraz uwag złożonych przez strony postępowania, także na etapie postępowania z udziałem społeczeństwa. W sprawie podjęto więc wszelkie czynności niezbędne do dokładnego wyjaśnienia

stanu faktycznego oraz do załatwienia sprawy, mając przy tym na względzie interes społeczny i słuszny interes obywateli, zgodnie z zasadą prawdy obiektywnej i zasadą uwzględniania interesu społecznego i słusznego interesu obywateli, wyrażoną w art. 7 Kpa.

Nie można zgodzić się z odwołującymi się, że RDOŚ we Wrocławiu nie wziął pod uwagę wniosków społeczeństwa (1 stron) co do wpływu przedsięwzięcia na środowisko oraz sferę życia zawodowego. Odwołujący się mają rację wskazując, iż to nie inwestor, tylko organ wydający decyzję, obowiązany jest do rozpoznania wnoszonych w toku postępowania uwag. Jednakże w ocenie organu odwoławczego dokumentacja sprawy nie wskazuje, by taka sytuacja miała miejsce w przedmiotowej sprawie.

Jak wynika z akt sprawy oraz z treści decyzji RDOŚ we Wrocławiu [REDAKTOWANE] w trakcie trwania udziału społeczeństwa w postępowaniu pismem z 27 lipca 2021 r. wyrazili sprzeciw dotyczący przebiegu drogi S8. RDOŚ we Wrocławiu pismem z 9 sierpnia 2021 r., znak: WOOŚ.420.6.2021.AMA.12, przesłał inwestorowi uwagi stron w celu odniesienia się do poruszanych w nich kwestii, co zostało uczynione pismem z 18 sierpnia 2021 r. Jak wyraźnie wskazał RDOŚ we Wrocławiu, wyjaśnienia te nie wykraczały poza zakres informacji zawartych w złożonej dokumentacji, stąd nie stanowiły nowych dowodów w sprawie (str. 25 decyzji RDOŚ we Wrocławiu). Organ I instancji odniósł się szczegółowo do uwag złożonych przez [REDAKTOWANE] na stronach 46-49 decyzji. W ocenie GDOŚ wyjaśnienia te są wyczerpujące, a organ wydający decyzję rozpoznał wniesione uwagi, przeanalizował i prawidłowo się do nich odniósł w uzasadnieniu decyzji.

Strony wskazały także w piśmie z 27 lipca 2021 r., że planowany przebieg drogi spowoduje zniszczenie ich, posiadającego certyfikat ekologiczny, gospodarstwa sadowniczego w gminie Ząbkowice Śląskie obręb Braszowice i gminie Bardo obręb Laskówka. Przekształcenie gospodarstwa konwencjonalnego na ekologiczne, co zajęło 7 lat, wiązało się z wielkimi wyzwaniem i kosztami (zmiana całej infrastruktury technicznej i agrotechniki). Zaznaczyli oni, że przedsięwzięcie w bezpośredni sposób rzutuje na ich produkcję poprzez zwiększenie zanieczyszczeń powietrza i wód opadowych spływających do wód gruntowych, a pośrednio spowoduje likwidację gospodarstwa z całą infrastrukturą techniczną, nawadnianiem, dużym parkingiem dla klientów, zapleczem przechowalniczo-magazynowym oraz punktem sprzedaży owoców klientowi indywidualnemu i pozostałą infrastrukturą.

RDOŚ we Wrocławiu wyjaśnił w decyzji, że część gospodarstwa [REDAKTOWANE] zlokalizowana na terenie gminy Ząbkowice Śląskie znajduje się w rejonie odcinka IB Bardo - Ząbkowice Śląskie, dla którego prowadzone jest postępowanie w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, natomiast pozostała część gospodarstwa, usytuowana na terenie gminy Bardo, znajduje się w rejonie odcinka IA Kłodzko - Bardo, które nie jest objęte postępowaniem. Prace projektowe dla odcinka IA Kłodzko - Bardo, związane z opracowaniem m.in. materiałów do wniosku o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, wymagają wykonania analizy podłączenia projektowanej obwodnicy Złotego Stoku do drogi S8. RDOŚ we Wrocławiu nie prowadził i nie prowadzi postępowania dla tego odcinka, nie miał zatem możliwości odniesienia się do uwag w zakresie odcinka IA Kłodzko - Bardo.

Wariant wskazany we wniosku, tj. wariant WPR4 (któremu odpowiada wariant B1 z odcinka decyzyjnego Przyłek - Ząbkowice Śląskie), koliduje z działką nr 1180/1 obręb Braszowice gmina Ząbkowice Śląskie, natomiast działka nr 850/7 obręb Braszowice gmina Ząbkowice Śląskie znajduje się na terenie realizacji inwestycji. Na działce nr 1180/1 planowane są prace rozbiórkowe

dwóch budynków usługowych, a na działce nr 850/7 nie są planowane prace i/lub roboty budowlane.

Obawy stron związane z przewidywaną ich zdaniem likwidacją gospodarstwa czy utrudnieniami wynikającymi z częściowego zajęcia działek są zrozumiałe, dotyczą bowiem dorobku ich życia. Wskazać jednakże trzeba, iż realizacja przedsięwzięcia nie oznacza ani bezpośredniej, ani pośredniej likwidacji gospodarstwa [REDAKTOWANE], nawet w sytuacji zajęcia części nieruchomości. Łączność między częściami gospodarstwa zlokalizowanymi po obu stronach drogi S8, a co za tym idzie możliwość korzystania z nieruchomości, zostanie zachowana poprzez wiadukt drogowy przeprowadzający drogę powiatową 3149 D Potworów - Przyłęk.

W kwestii zajęcia części działek stron, wyjaśnienia wymaga ponadto, że okoliczność ta nie stanowi przesłanki odmowy określenia warunków realizacji przedsięwzięcia w drodze decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Zgodzić się trzeba z RDOŚ we Wrocławiu, iż są to kwestie wykraczające poza postępowanie w sprawie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach i nie należące do kompetencji organów wydających tę decyzję. Podział poszczególnych nieruchomości w celu wyznaczenia pasa drogowego będzie ustalany na etapie postępowania w sprawie uzyskania zezwolenia na realizację inwestycji drogowej - decyzja ta zatwierdzi granice terenu pod budowę drogi. Z kolei wysokość odszkodowania za nieruchomości przejęte na rzecz Skarbu Państwa ustali właściwy wojewoda w postępowaniu administracyjnym. Zagadnienia związane z nabywaniem nieruchomości, wypłatami odszkodowań z tego tytułu oraz ustalaniem odszkodowań za szkody powstałe w wyniku czasowego zajęcia terenu reguluje ustawa z 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 176, ze zm.), potocznie zwana „specustawą drogową”.

Jeśli chodzi o zanieczyszczenia powietrza, to z analizy oddziaływań generowanych przez planowaną drogę S8 (obliczenia wielkości emisji zanieczyszczeń dla prognoz ruchu na planowany rok oddania do użytkowania drogi S8 - 2025 oraz na rok 2035) wynika, iż przekroczenia maksymalnych wartości dyspozycyjnych i poziomów dopuszczalnych ze względu na ochronę roślin i zdrowia ludzi nie będą notowane poza granicami pasa drogowego w żadnym z projektowanych wariantów przebiegu drogi S8. Strony nie będą więc narażone na ponadnormatywne zanieczyszczenia powietrza.

Z kolei w kwestii wód opadowych spływających do wód gruntowych, to projektowany system odwodnienia, w trakcie normalnej eksploatacji drogi, zabezpieczy środowisko gruntowo-wodne przed zanieczyszczeniami z wód opadowych spływających z pasa drogowego. Zatem także obawy stron w tym zakresie są nieuzasadnione. W tej kwestii wskazania wymaga również, że zgodnie ze zmodyfikowanym w punkcie 30 niniejszej decyzji warunkiem zawartym w punkcie III decyzji RDOŚ we Wrocławiu, na etapie ponownej oceny oddziaływania na środowisko dokonane zostanie ostateczne oszacowanie ilości wód opadowych i roztopowych odprowadzanych z jezdni (wraz z podziałem na miejsca odprowadzania tych wód) i analiza wpływu tych wód na środowisko gruntowo-wodne. Analiza ta uwzględni elementy takie jak: poziom wód gruntowych w miejscach, gdzie wody opadowe i roztopowe odprowadzane będą do gruntu poprzez zbiorniki, możliwości hydrauliczne rowów w przypadku odprowadzania wód opadowych i roztopowych do ziemi poprzez rowy oraz poziom wód i przepływów w ciekach, jak również możliwości przyjęcia oszacowanej ilości wód opadowych i roztopowych przez odbiorniki oraz kwestia zalewania terenów sąsiednich w związku z odprowadzaniem wód i ich oddziaływania na jednolite części wód.

Doprecyzowanie w toku ponownej oceny oddziaływania na środowisko warunków w zakresie sposobów odprowadzania oraz oczyszczania wód opadowych i roztopowych, ma na celu zagwarantowanie sprawnego funkcjonowania systemu odwodnienia drogi.

[REDAKTOWANE] wskazali także, że w czasie konsultacji społecznych największą liczbę głosów otrzymał wariant A3 w gminie Bardo i wariant B3 w gminie Ząbkowice Śląskie, które to obydwie warianty omijały ich gospodarstwo.

Odpowiadając na zarzut w tym zakresie wskazać należy, że RDOŚ we Wrocławiu prawidłowo wyjaśnił, że największe społeczne poparcie dla wariantów omijających gospodarstwo stron (warianty A3 i B3) dotyczy konsultacji społecznych organizowanych indywidualnie przez inwestora przed złożeniem wniosku o wydanie decyzji. Konsultacje te nie są powiązane z postępowaniem prowadzonym przez RDOŚ we Wrocławiu w celu określenia warunków realizacji przedmiotowego przedsięwzięcia, a warianty A3 i B3 nie były w nim analizowane. Inwestor, w celu wskazania racjonalnych wariantów przebiegu drogi S8 na etapie opracowania Studium Techniczno-Ekologiczno-Środowiskowego (STES), dokonał ich oceny pod względem przyrodniczo-środowiskowym, ekonomicznym i funkcjonalno-technicznym, a liczba głosów oddanych na poszczególne warianty na organizowanych przez niego spotkaniach została przez niego przeanalizowana jako jedno z kryteriów społecznych. Wstępna analiza wariantów wykazała m.in., że wariant A3 spowoduje znaczące negatywne oddziaływania na przedmioty ochrony obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty: Góry Bardzkie PLH020062 i Przełom Nysy Kłodzkiej koło Morzyszowa PLH020043. Wiązał się on także ze znacznymi kosztami, zatem został wykluczony przez inwestora z dalszych analiz i nie uwzględniono go we wniosku o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Od przebiegu drogi S8 w wariantcie B3 inwestor odstąpił, ponieważ jako jedyny stanowił on połączenie z odrzuconym wariantem A3, a ponadto przebiegał w obszarze Kopalni Magnezytów Grochów oraz kolidował z miejscowością Braszowice. Podobnie nie uwzględniono do dalszych analiz alternatywnego przebiegu trasy zaproponowanego przez [REDAKTOWANE], ponieważ jego realizacja była droższa niż wariantów proponowanych w STES, ponadto brak było możliwości dogodnej lokalizacji węzła dla obsługi komunikacyjnej miejscowości Bardo w tym wariantcie oraz kolidował on z terenami przeznaczonymi pod zbiornik retencyjny Kamieniec Ząbkowicki.

Wyjaśnienia wymaga w tym miejscu, że przy wydawaniu decyzji organ administracji działa w granicach wniosku inwestora – jest związany jego zakresem. Jest on zobowiązany do wskazania w decyzji wariantu dopuszczonego do realizacji, zgodnie z wnioskiem inwestora, i określenia dla niego środowiskowych warunków realizacji przedsięwzięcia, chyba, że zaistnieją przesłanki odmowy określenia tych warunków.

Analiza akt nie wykazała w kontrolowanym postępowaniu nieprawidłowości w wyżej opisanym zakresie, zarówno w kwestii wariantowania przedsięwzięcia, analizy wielokryterialnej czy badania przesłanek odmowy określenia warunków realizacji przedsięwzięcia w drodze decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, w tym także tych związanych z oddziaływaniem na obszar Natura 2000 oraz na cele środowiskowe dla wód.

Kolejny zarzut odwołujących się dotyczył naruszenia art. 10 Kpa poprzez brak poinformowania ich o możliwości zapoznania się z materiałem dowodowym przed zakończeniem postępowania. Zarzut ten nie znajduje potwierdzenia w aktach sprawy. RDOŚ we Wrocławiu obwieszczeniem z 25 sierpnia 2021 r., znak: WOOŚ.420.6.2021.AMA.13, poinformował strony o zebraniu materiału dowodowego i możliwości zapoznania się z nim oraz składania wyjaśnień i

uwag dotyczących rozpatrywanej sprawy przed wydaniem kwestionowanej decyzji, a także, że rozstrzygnięcie kończące postępowanie administracyjne w przedmiotowej sprawie zostanie wydane nie wcześniej niż po upływie siedmiu dni od dnia doręczenia zawiadomienia. Zawiadomienie to doręczone zostało stronom w trybie art. 49 Kpa, którego zastosowanie sankcjonuje w niniejszej sprawie art. 74. ust. 3 ustawy o oś (jeżeli liczba stron postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach lub innego postępowania dotyczącego tej decyzji przekracza 10, stosuje się art. 49 Kpa). Zgodnie z art. 49 Kpa doręczenie obwieszczenia RDOŚ we Wrocławiu z 25 sierpnia 2021 r. nastąpiło po upływie 14 dni od jego udostępnienia w Biuletynie Informacji Publicznej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu. Jak wynika z akt sprawy, obwieszczenie upubliczniono na stronie internetowej Biuletynie Informacji Publicznej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu od dnia 25 sierpnia 2021 r. do 8 września 2021 r. włącznie. W terminie tym do RDOŚ we Wrocławiu nie wpłynęły żadne uwagi i wnioski stron postępowania.

Odnosząc się do zarzutów w kwestii rygору natychmiastowej wykonalności, wyjaśnić trzeba, iż został on nadany decyzji RDOŚ we Wrocławiu (w punkcie VI) zgodnie z art. 108 § 1 Kpa. Rygor ten może być nadany decyzji tylko w sytuacji, gdy jest to niezbędne dla ochrony wartości wskazanych w art. 108 § 1 Kpa, tj. gdy jest to niezbędne ze względu na ochronę zdrowia lub życia ludzkiego albo dla zabezpieczenia gospodarstwa narodowego przed ciężkimi stratami bądź też ze względu na inny interes społeczny lub wyjątkowo ważny interes strony. Instytucja przewidziana w art. 108 § 1 Kpa ma charakter wyjątku od zasady niewykonywania decyzji nieostatecznych, dlatego przesłanki uzasadniające rygor natychmiastowej wykonalności muszą być poddawane ścisłej wykładni i nie mogą być interpretowane rozszerzająco (wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 24 maja 1983 r., sygn. akt: I SA 20/83, ONSA1983, Nr 1, poz. 36, <https://sip.lex.pl/#/jurisprudence/520103427>; wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 30 czerwca 2006 r., sygn. akt: I OSK 116/06, Lex nr 266225).

W analizowanym przypadku nadanie decyzji rygору natychmiastowej wykonalności było niezbędne ze względu na ważny interes społeczny jak i ważny interes strony.

Interes społeczny wynika z konieczności zapewnienia sprawnej i bezpiecznej komunikacji. Jak wskazano w uzasadnieniu decyzji RDOŚ we Wrocławiu, budowa drogi o wysokim standardzie, jaką będzie droga ekspresowa S8, pozwoli na poprawę bezpieczeństwa oraz warunków ruchowych poprzez budowę dwupoziomowych węzłów, budowę bezpiecznych dróg z ograniczonym dostępem oraz kompleksowe rozwiązania w zakresie migracji zwierząt zmniejszające lub nawet eliminujące wypadki i kolizje drogowe. Aktualnie, ze względu na geometrię drogi oraz dużą liczbę i długość odcinków z łukami poziomymi i pionowymi, możliwości wyprzedzania na trasie istniejącej drogi krajowej DK8 są ograniczone. Zlokalizowane bezpośrednio przy drodze przystanki komunikacji zbiorowej często nie posiadają infrastruktury zapewniającej bezpieczne przemieszczanie się pieszych. W połączeniu z dużym natężeniem ruchu, przy znacznym udziale w ruchu pojazdów ciężarowych, uwarunkowania te w dużym stopniu zagrażają bezpieczeństwu w ruchu drogowym, co znajduje odzwierciedlenie w statystyce wypadków. Dodatkowo droga krajowa DK8, poza ruchem lokalnym prowadzi także ruch tranzytowy (granica państwa - Wrocław), a z uwagi na brak dróg pomocniczych poruszają się nią również pojazdy rolnicze. Planowane przedsięwzięcie usprawni system krajowej i międzynarodowej komunikacji drogowej i wpłynie korzystnie na poprawę przepustowości oraz prędkości ruchu tranzytowego.

Prace związane z budową planowanej inwestycji niewątpliwie wpisują się więc w katalog działań podejmowanych w interesie społecznym, przedkładanym nad interes indywidualny pojedynczych stron postępowania. Planowane przedsięwzięcie należy do inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, którego przebieg ustalony został w rozporządzeniu Rady Ministrów z 24 września 2019 r. *zmieniającym rozporządzenie w sprawie sieci autostrad i dróg ekspresowych* (Dz. U. poz. 1819). Jako jeden z istotnych elementów docelowego tranzytowego układu dróg w kraju i Europie, wpisane zostało ono do Programu Budowy Dróg Krajowych na lata 2014 - 2023 (z perspektywą do 2025 r.), stanowiącego załącznik do Uchwały Rady Ministrów Nr 156/2015 z 8 września 2015 r. Świadczy o jego szczególnym charakterze z punktu widzenia ogółu, określonego w art. 108 § 1 Kpa mianem interesu społecznego (por. orzeczenie Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Krakowie z 20 grudnia 2012 r., sygn. akt: II SA/K r 1535/12).

Ze względu na konieczność niezwłocznego przystąpienia do realizacji przedmiotowe przedsięwzięcie ujęte zostało w *Programie Budowy Dróg Krajowych i Autostrad 2014-2023* (z perspektywą do 2025 r.) oraz w rozporządzeniu Rady Ministrów z 24 września 2019 r. *zmieniającym rozporządzenie w sprawie sieci autostrad i dróg ekspresowych* (Dz. U. poz. 1819). Nadanie decyzji rygoru natychmiastowej wykonalności jest niezbędne do sprawnego zrealizowania przez Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad zadań publicznych, do których jest zobligowany w świetle powyższych regulacji, zatem bez wątpienia jego nadanie decyzji uzasadnione jest ważnym interesem strony.

W ocenie GDOŚ nadanie rygoru natychmiastowej wykonalności przedmiotowej decyzji niewątpliwie przyczyni się więc do ochrony dóbr chronionych, zagrożonych w sytuacji braku możliwości sprawnego przebiegu procesu inwestycyjnego dla planowanej trasy, a organ I instancji wyczerpująco zebrał i rozpatrzył materiał dowodowy potwierdzający zasadność wystąpienia przesłanek nadania decyzji rygoru natychmiastowej wykonalności.

Nie można zgodzić się ze stronami, że „utrzymanie” rygoru natychmiastowej wykonalności dla decyzji RDOŚ we Wrocławiu może spowodować nieodwracalne skutki, gdyż uniemożliwia on rzetelne przeprowadzenie oceny oddziaływania na środowisko oraz służy przyspieszeniu procesu inwestycyjnego, niezgodnemu z *Konwencją z Aarhus i Dyrektywą 2011/92/UE*.

Wykonalność decyzji nie wpływa na możliwość przeprowadzenia na etapie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach oceny oddziaływania na środowisko czy też na jej jakość. Nie ma również żadnego wpływu na kontrolę tej decyzji dokonywaną na etapie postępowania odwoławczego. Okoliczność opatrzenia decyzji RDOŚ we Wrocławiu rygorem natychmiastowej wykonalności nie skutkuje zaniechaniem badania czy ocena oddziaływania na środowisko została prawidłowo przeprowadzona, czy też możliwością stosownego zareagowania organu w zależności od wyników tego badania. Podkreślić trzeba, że na skutek kontroli dwuinstancyjnej organ odwoławczy może m. in. uchylić decyzję i skierować sprawę do ponownego rozpatrzenia, nawet jeśli jest ona wykonalna. Ponadto GDOŚ, w sytuacji zdiagnozowania przewidzianych prawem przesłanek, może z urzędu wstrzymać natychmiastowe wykonanie decyzji RDOŚ we Wrocławiu, w trybie art. 135 Kpa, jeśli zaistnieje potrzeba zniwelowania skutków nadania jej rygoru. Nie ma więc mowy o nieodwracalnych skutkach w postaci niemożności przeprowadzenia rzetelnej oceny oddziaływania na środowisko.

Nie można też uznać, że nadanie decyzji rygoru natychmiastowej wykonalności służy, niezgodnemu z *Konwencją z Aarhus i Dyrektywą 2011/92/UE*, przyspieszeniu procesu inwestycyjnego. Owszem, decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach opatrzona rygorem

natychmiastowej wykonalności umożliwia inwestorowi sprawniejsze przeprowadzenie procesu inwestycyjnego (np. wcześniejsze ogłoszenie przetargu na wyłonienie wykonawcy projektu budowlanego, opracowanie projektu budowlanego, uzyskanie decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, czy wyłonienie wykonawcy budowy), ale tylko w sytuacji, w której decyzja nie jest wadliwa w stopniu nieakceptowalnym z punktu widzenia praworządności.

Poza narzędziem przewidzianym w art. 135 Kpa i możliwością wstrzymania natychmiastowej wykonalności decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach w trybie art. 86e ustawy ooś, przepisy prawa w zakresie ocen oddziaływania na środowisko przewidują szereg instrumentów, skutkujących wstrzymaniem wykonania nieostatecznej decyzji w sytuacji, gdy jej wykonanie zagrażałoby środowisku, także na etapie postępowania sądowo-administracyjnego.

W myśl art. 86f ust. 1 ustawy ooś, do skargi na decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach stosuje się art. 61 § 3 ustawy z 30 sierpnia 2002 r. – *Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi* (Dz. U. z 2022 r. poz. 329, ze zm.), dalej Ppsa, z tym że przez trudne do odwrócenia skutki, o których mowa w art. 61 § 3 tej ustawy, rozumie się następstwa wynikające z podjęcia realizacji przedsięwzięcia mogącego znacząco oddziaływać na środowisko, dla którego wydano skarżoną decyzję. Zgodnie z art. 61 § 3 Ppsa, po przekazaniu sądowi skargi sąd może na wniosek skarżącego wydać postanowienie o wstrzymaniu wykonania w całości lub w części aktu lub czynności, o których mowa w § 1 (wniesienie skargi), jeżeli zachodzi niebezpieczeństwo wyrządzenia znacznej szkody lub spowodowania trudnych do odwrócenia skutków, z wyjątkiem przepisów prawa miejscowego, które weszły w życie, chyba że ustawa szczególna wyłącza wstrzymanie ich wykonania. Odmowa wstrzymania wykonania aktu lub czynności przez organ nie pozbawia skarżącego złożenia wniosku do sądu. Dotyczy to także aktów wydanych lub podjętych we wszystkich postępowaniach prowadzonych w granicach tej samej sprawy.

Sąd rozpatruje wniosek o wstrzymanie wykonania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach niezwłocznie, nie później niż w terminie 30 dni od dnia wpływu wniosku do sądu (art. 86f ust. 2 ustawy ooś). W przypadku wydania postanowienia o wstrzymaniu wykonania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach wojewódzki sąd administracyjny rozpoznaje skargę na tę decyzję w terminie 3 miesięcy od dnia wydania postanowienia (art. 86f ust. 3 ustawy ooś), a Naczelny Sąd Administracyjny rozpoznaje zażalenie na postanowienie w sprawie wstrzymania wykonania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach w terminie 2 miesięcy od dnia wpływu zażalenia (art. 86f ust. 4 ustawy ooś).

W przypadku wstrzymania wykonania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach organ, który wydał tę decyzję, informuje niezwłocznie o jej wstrzymaniu organ właściwy do wydania zezwolenia na inwestycję, o którym mowa w art. 72 ust. 1 pkt 1, 2, 4–6, 8–10, 14, 17, 18, 20, 21, 23 lub 26 ustawy ooś (art. 86f ust. 5 ustawy ooś), a organ właściwy do wydania zezwolenia na inwestycję zawiesza postępowanie w całości albo w części w terminie 7 dni od powzięcia informacji o wstrzymaniu wykonania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach (art. 86f ust. 6 zdanie pierwsze ustawy ooś).

Szerokie spektrum wyżej przedstawionych regulacji gwarantuje, iż nawet w przypadku przyspieszenia procesu inwestycyjnego w oparciu o nieostateczną decyzję o środowiskowych uwarunkowanych, nie dojdzie do strat w środowisku w przypadku istotnej wadliwości tej decyzji, w tym do naruszenia regulacji *Konwencji z Aarhus* czy *Dyrektywy 2011/92/UE*. Zarzut w tym zakresie nie jest więc słuszny.

Decyzja RDOŚ we Wrocławiu nie wywołała również nieodwracalnych skutków prawnych. Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach ma charakter „rozstrzygnięcia wstępnego” (*sui generis*) względem przyszłego zezwolenia na realizację konkretnego przedsięwzięcia inwestycyjnego i pełni wobec niego funkcję prejudycjalną (por. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z 13 grudnia 2012 r., sygn. akt: II OSK 1483/11). Decyzja RDOŚ we Wrocławiu nie stanowi zezwolenia na realizację przedsięwzięcia, a jedynie określa środowiskowe uwarunkowania tej realizacji, a zatem nie rodzi bezpośrednich skutków w środowisku. Co do zasady nie powoduje skutków prawno-rzeczowych w postaci np. utraty praw własności, ani nie upoważnia do rozpoczęcia robót budowlanych (por. postanowienie Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z 24 czerwca 2010 r., sygn. akt: IV SA/Wa 929/10). Powyższe stanowisko podzielił również Naczelny Sąd Administracyjny w postanowieniu z 6 lipca 2010 r., sygn. akt: II OZ 658/10, wskazując, że decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach nie stanowi aktu, „który dawałby podstawę do rozpoczęcia robót i realizacji inwestycji, a tym samym nie narusza na tym etapie inwestycyjnym żadnych praw skarżących w postaci wyrządzenia znacznej szkody lub nieodwracalnych skutków”. Ponadto nieodwracalne skutki prawne są to takie skutki których nie można odwrócić na drodze administracyjnej, co nie ma miejsca w analizowanym przypadku.

Podobnie nietrafny, w ocenie GDOŚ, jest zarzut stron co do tego, iż nadanie rygoru natychmiastowej wykonalności decyzji jest niezgodne z prawem unijnym, bowiem ustalenie lokalizacji węzła Bardo determinuje dalszy przebieg drogi S8 na odcinku Bardo - Kłodzko bez stosownych analiz środowiskowych na tym odcinku.

Odpowiadając na ten zarzut ponownie wskazać trzeba, iż przy wydawaniu decyzji organ administracji działa w granicach wniosku inwestora. Jeśli w wyniku analizy dokumentacji zgromadzonej w trakcie prowadzonego postępowania, w tym raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko, nie zdiagnozuje on przesłanek odmownych określenia warunków realizacji przedsięwzięcia, wówczas jest zobowiązany do wskazania w decyzji wariantu dopuszczonego do realizacji, zgodnie z wnioskiem inwestora, i określenia dla niego warunków, których spełnienie pozwoli na realizację przedsięwzięcia przy akceptowalnym z punktu widzenia przepisów prawa oddziaływaniu na środowisko oraz zdrowie i życie ludzi.

Powyższe stanowisko znajduje potwierdzenie w wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z 23 lutego 2011 r., sygn. akt II OSK 2516/10, w którym wskazano, iż „(...) rolą organu rozstrzygającego w sprawie uwarunkowań środowiskowych jest ocena dopuszczalności objętej wnioskiem inwestycji pod względem wymagań środowiskowych. Organ ten określa warunki korzystania z zasobów środowiskowych dla inwestycji sprecyzowanej we wniosku, o którego zakresie decyduje wnioskodawca. (...) organ nie posiada kompetencji do rozstrzygnięcia w zakresie zaproponowanych rozwiązań technicznych, komunikacyjnych, objętej wnioskiem inwestycji drogowej czy też jej przebiegu. Poddaje własnej ocenie z zakresu ochrony środowiska skonkretyzowaną we wniosku inwestycję, której dotyczy dołączona do wniosku dokumentacja, opierając się na wynikach raportu oceny oddziaływania na środowisko opracowanego dla inwestycji o określonych parametrach technicznych”.

Zatem ani na etapie wydawania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, ani na etapie postępowania odwoławczego nie może więc być mowy o „otwartym procesie” wyboru wariantów przez strony czy organ wydający decyzję. Podobnie organ odwoławczy, kontrolując poprawność postępowania przeprowadzonego przez organ I instancji nie ma możliwości zmiany wariantu przedsięwzięcia. Zarzut w tym zakresie należy uznać, za niesłuszny.

Ostatni zarzut podniesiony przez strony w piśmie z 27 lutego 2022 r. dotyczył informowania społeczeństwa o treści wydanej decyzji. Odnosząc się do tego zarzutu GDOŚ musi w pierwszej kolejności wyjaśnić, iż prawo do odwołania od decyzji administracyjnej przysługuje tylko stronie lub podmiotowi na prawach strony. Społeczeństwo nie posiada takiego uprawnienia.

W ocenie GDOŚ, w analizowanym przypadku strony postępowania prawidłowo zostały powiadomione o wydanej decyzji, a akta sprawy, jak również treść decyzji, w ocenie GDOŚ, sformułowane są w sposób zrozumiały dla odbiorcy, który nie musi być rzeczywiście specjalistą w każdej z dziedzin omawianych w raporcie o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisku czy w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Co zaś do wspomnianego streszczenia w języku niespecjalistycznym, to jest ono abstraktem informacji zawartych w raporcie o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko, a nie skrótowym opisaniem treści decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

W ocenie GDOŚ w niniejszej sprawie streszczenie w języku niespecjalistycznym informacji zawartych w raporcie o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko jest przygotowane w sposób przyjazny zarówno dla stron jak i społeczeństwa. Zaznaczyć trzeba, że streszczenie to przygotowuje wnioskodawca a nie organ, ale to organ weryfikuje czy jego forma odpowiada funkcji jaką ma pełnić.

Jak już wcześniej wskazano, z analizy sprawy wynika, iż RDOŚ we Wrocławiu przeprowadził postępowanie zgodnie z wyrażoną w art. 7 Kpa zasadą prawdy obiektywnej oraz zasadą uwzględniania interesu społecznego i słusznego interesu obywateli, zgodnie z którą w toku postępowania organy administracji publicznej stoją na straży praworządności i podejmują wszelkie czynności niezbędne do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego oraz do załatwienia sprawy, mając na względzie interes społeczny i słuszy interes obywateli. Twierdzenie, iż tylko ██████████ ██████████ złożyli odwołanie od decyzji RDOŚ we Wrocławiu z powodu niezrozumiałego streszczenia w języku niespecjalistycznym jest, w ocenie GDOŚ, nieuzasadnione. Tym bardziej, że, zgodnie z art. 128 Kpa, odwołanie nie wymaga szczegółowego uzasadnienia, wystarczy, jeżeli z odwołania wynika, że strona nie jest zadowolona z wydanej decyzji. Zatem także ten zarzut nie zasługuje na uwzględnienie.

Konkludując, GDOŚ, realizując przysługujące stronom postępowania prawo do dwukrotnego rozpoznania sprawy, na podstawie analizy zgromadzonego materiału dowodowego rozpatrzył sprawę w pełnym zakresie, co do okoliczności faktycznych i prawnych. Mając na uwadze argumenty przedstawione w powyższym uzasadnieniu, po wnikliwym zbadaniu poprawności postępowania przeprowadzonego przez organ pierwszej instancji, orzeczono jak w sentencji, uchylając punkty: I.2.3, I.2.4, I.2.7, I.2.8, I.2.9, I.2.10, I.2.11, I.2.12, I.2.13, I.2.15, I.2.16, I.2.20, I.2.21, I.2.25, I.3.6, I.3.8, I.3.9, I.3.10, I.3.13, I.3.15, I.3.18, I.3.19, II.1.7, II.2.1, II.2.2, II.2.4, V.1.3 i III decyzji RDOŚ we Wrocławiu i w tym zakresie orzekając co do istoty sprawy, uchylając punkt I.2.1 decyzji RDOŚ we Wrocławiu i umarzając postępowanie organu I instancji w tym zakresie, a w pozostałym zakresie utrzymując w mocy decyzję RDOŚ we Wrocławiu z 12 października 2021 r., znak: WOOŚ.420.6.2021.AMA.14, o środowiskowych uwarunkowaniach dla realizacji przedsięwzięcia pn. *Budowa drogi S8 na odcinku Kłodzko - Wrocław (Magnice) odcinek realizacyjny I Kłodzko - Ząbkowice Śląskie, pododcinek IB Bardo - Ząbkowice Śląskie w wariancie WPR4.*

Mając na uwadze powyższe, orzeczono jak w sentencji.

Strona może wnieść skargę na niniejszą decyzję, zgodnie z art. 52 § 2 Ppsa. Skargę wnosi się na piśmie do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie, za pośrednictwem Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, w terminie 30 dni od dnia otrzymania decyzji;

- wnosząc skargę na niniejszą decyzję strona, zgodnie z art. 230 Ppsa, obowiązana jest do uiszczenia wpisu od skargi w kwocie 200 zł. Strona, co wynika z art. 239 Ppsa, może być zwolniona z obowiązku uiszczenia kosztów sądowych;
- stronie, zgodnie z art. 243 Ppsa, może być przyznane, na jej wniosek, prawo pomocy. Wniosek ten wolny jest od opłat sądowych.

z uwagą
Zastępca Generalnego Dyrektora
Ochrony Środowiska

Marek Kars

Otrzymują:

- Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad w imieniu i na rzecz którego działa: Jacek Dzikowski - p.o. Zastępca Dyrektora Oddziału ds. Inwestycji, Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad we Wrocławiu, ul. Powstańców Śląskich 186, 53-139 Wrocław,

- pozostałe strony postępowania – zgodnie z art. 49 Kpa:
 - Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu, Al. Jana Matejki 6, 50-333 Wrocław,
 - Burmistrz Ząbkowice Śląskich, ul. 1 Maja 15, 57-200 Ząbkowice Śląskie,
 - Burmistrz Miasta i Gminy Bardo, ul. Rynek 2, 57-256 Bardo,
 - Burmistrz Kamieńca Ząbkowickiego, ul. Ząbkowicka 26, 57-230 Kamieniec Ząbkowicki.

Do wiadomości:

- Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu, Al. Jana Matejki 6, 50-333 Wrocław.